

Xəbər
Bakıda azyaşlı bacı-qardaşı oğurlayan qadın tutuldu
 yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 17-19 avqust 2019-cu il Şənbə № 170 (7340) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

“Miatsum” bəyanatı danışıqlara nöqtə qoydu - müharibə başlamalıdır?

Paşinyanın Xankəndi bəyanatı Köçeryan komandasının da etirazına səbəb oldu; **politoloq:** “Ermənistan savaş müstəvisinə keçəcək siyasət aparır...”

yazısı səh.9-da

Baş Prokurorluq intiharlarla bağlı KİV-ə çağırış etdi, mediadan dəstək gəldi

yazısı səh.3-da

Hüquq müdafiəçiləri “Gəncə işi”ndən danışdılar

yazısı səh.3-da

Tovuz bəyi Allahyar Zülqədərovun kəndindən reportaj

yazısı səh.10-da

Azərbaycan tərəfə keçən erməni əsgərə cinayət işi açıldı, anasının ürəyi getdi

yazısı səh.11-də

Patruşevin İrəvan səfərinin pərdəarxası - “Mesaj aparıb...”

yazısı səh.12-də

Supernazirliyin gəlirləri niyə azalır - araşdırma

yazısı səh.5-də

“Trans yağlar sonsuzluq və xərcəng yaradır” - AQTA-dan SOS

yazısı səh.2-də

4 gün iş, 3 gün istirahət... Azərbaycan buna hazırdır?

yazısı səh.13-də

Təyyarələri qəzalara tuş edən qus problemi: çıxış yolu varmı?

yazısı səh.14-də

İŞİD-ə qoşulanların acı sonluğu - yeni dosye

yazısı səh.15-də

İRƏVAN İKİ OD ARASINDA - BAKI ÜÇÜN TƏZƏ FÜRSƏT

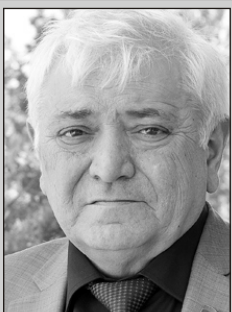
Nikol Paşinyanın budəfəki ABŞ səfərinin də fiasko olacağı gözlənilir - səbəb; Tramp la heç olmasa, ayaqüstü görüş üçün yalvarışlar başladı; **erməni mediası:** “ABŞ-la əlaqələrimiz böhranlı səviyyəyə enib...”

“Müdafiə naziri dedi ki, Prezident Aparatını bombaladılaracaq” - sabiq baş nazirdən sensasion açıqlamalar

Pənah Hüseyn 26 il öncənin sirlərini açır; 1993-cü ilin fevralında televiziya da səsləndirilən bəyanatdan sonra Rəhim Qaziyev hərbi təyyarələrlə PA-ya hücumu keçəcəyini deyib; “Gəncədən havaya qalxan prezidentin təyyarəsinə Mingəçevir su anbarını mühafizə edən S20 raketləri atıldı”

yazısı səh.4-də

Aqil Abbas:
“Axı AYB-nin xalqa, dövlətə nə ziyanı var?!”

yazısı səh.6-da

Azərbaycanlı ermənişünas-alim:
“Türkiyədə təbliğat işində ermənilərə uduzuruq”

yazısı səh.7-də

Nəqliyyat eksperti:
“Cəmiyyət olaraq yol polisinin ləğvinə hazır deyilik”

yazısı səh.13-də

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi

“Trans yağlar sonsuzluq və xərcəng yaradır” - AQTA-dan SOS

“Son zamanlar aparılan müxtəlif elmi araşdırmalar nəticəsində doymuş yağ turşuları ilə yanaşı, trans yağ turşularının da sağlamlığa mənfi təsiri öz təsdiqini tapıb”.

Bu barədə “Report”-un sorğusuna cavab olaraq Qida Təhlükəsizliyi Agentliyindən (AQTA) məlumat verilib.

Bildirilib ki, AQTA və Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi İnstitutu (AQTI) tərəfindən, dünyada aparılan elmi araşdırmalara istinad edilərək, trans yağların insan orqanizmi üçün təsirlərinin elmi əsaslarla risk qiymətləndirməsi aparılıb və həmin araşdırmalar nəticəsində bu yağların insan sağlamlığına mənfi təsiri öz təsdiqini tapıb: “Ümumiyyətlə, doymuş yağ turşularından əmələ gələn yağların çoxu otaq temperaturunda qatı (sərt), tərkibində doymamış yağ turşuları olan yağlar isə maye halında olur. Qidalarda çox rast gəlinən bezi doymuş yağ turşuları palmitin, stearin və miristin turşularıdır. Doymuş yağ turşularının enerji dəyərinin digər yağ turşuları ilə eyni olmasına baxmayaraq, orqanizmdə yağ toplanması və çəki artımına səbəb olduğu məlumdur. Eyni zamanda, trans yağ turşuları ilə qidalanma insulina qarşı rezistentliyin əmələ gəlməsinə şərait yaradaraq, diabetə meyilliliyi artırır və xroniki iltihabi proseslərin inkişafına səbəb olur. Bitki və balıq yağlarının dadını orumaq, fiziki xüsusiyyətlərini dəyişmək, rəf ömrünü uzatmaq və istifadə imkanlarını artırmaq məqsədilə doymamış yağ turşularının qismən hidrogenləşdirilməsi aparılır və bu zaman trans yağ turşuları yaranır. Gündəlik qida məhsullarında müəyyən olunmuş normadan artıq trans yağların qəbulu ürək-damar xəstəliklərinin yaranmasına səbəb olur”.

“Həmçinin, trans yağ turşularının xərcəng, piylənmə, alzeimer, dölün inkişafdan qalması, körpələrdə mərkəzi sinir sisteminin inkişafına mənfi təsir etməsi, diabetə meyilliliyi artırdığı da müxtəlif araşdırmalarda müəyyən edilib. Bundan əlavə, araşdırmalar göstərir ki, trans yağları yaddaş pozuntusu və süd vəzisi xəstəliklərini inkişaf etdirir, hər iki cinsdə sonsuzluq yaradır, immun sistemə mənfi təsir göstərir. Hazırda əksər inkişaf etmiş ölkələrdə trans yağlarının qida məhsullarındakı miqdarı ciddi şəkildə tənzimlənməkdədir. Avropa İttifaqı və bir sıra digər ölkələrdə qida məhsullarının tərkibində olan trans yağları üçün ən yüksək hədd 2% miqdarında təyin edilib və qablaşdırma üzərində miqdarının qeyd olunması zərurəti tələb kimi qoyulub. Bununla əlaqədar olaraq, insan istehlakı üçün nəzərdə tutulan yağların təhlükəsizlik göstəriciləri ilə bağlı AQTA tərəfindən nəzarət tədbirlərinin gücləndirilməsi və daha sərt tənzimləmə işlərinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub. Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi əhalinin sağlamlığının qorunması və təhlükəsiz qida məhsulları ilə təmin edilməsi istiqamətində qida zəncirinin bütün mərhələlərində nəzarət və tənzimləmə fəaliyyətini həyata keçirir”, - agentlikdən bildirilib.

Zakir Həsənov Rusiyaya gedir

Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov avqustun 17-də Moskva vilayətinin Alabino hərbi poliqonunda keçiriləcək “Beynəlxalq Ordu Oyunları-2019” yarışlarının bağlanış mərasimində iştirak edəcək.

Müdafiə Nazirliyindən Musavat.com-a verilən məlumata görə, Müdafiə naziri həmçinin “Tank biatlonu” müsabiqəsində yüksək nəticə əldə edərək finala yüksələn Azərbaycan tankçılarının çıxışını izləyəcək.

Final yarışlarında komandamız birinci divizionda Rusiya, Belarusiya və Qazaxıstan komandaları ilə mübarizə aparacaq.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Azərbaycanın qəzaya uğrayan təyyarəsinin yeni qalıqları tapıldı

Türkiyə Hərbi Dəniz Qüvvələrinin sualtı axtarış xilasetmə qrupu Azərbaycan

Hərbi Hava Qüvvələrinin qəzaya uğramış MiQ-29 təyyarəsinin qalıqlarını Xəzər dənizindən çıxarıb. İnterfax.az-ın məlumatına görə, Türkiyə Müdafiə Nazirliyinin Twitter mikrobloqunda dərc olunmuş məlumatda dərc belə deyilir.

Məlumatda bildirilir: “Türkiyə Hərbi Dəniz Qüvvələrinin sualtı axtarış xilasetmə qrupu Xəzər dənizinə düşmüş Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin MiQ-29 təyyarəsinin qalıqlarının sudan çıxarılması istiqamətində işləri davam etdirir”.

Nazirlik qeyd edir ki, pilotun və “qara qutu”nun axtarışları hava şəraitinə uyğun həyata keçirilir.

Xatırladaq ki, iyulun 24-də saat 22.00 radələrində plana

uyğun olaraq gecə vaxtı təlim-məşq uçuşları keçirən Hərbi Hava Qüvvələrinin MiQ-29 təyyarəsi ilə qəflətən rabitə əlaqəsi kəsilib və aviasiya vasitəsi radarlardan itib. İlk ehtimala görə aviasiya qəzası nəticəsində hərbi təyyarə Xəzər dənizinə düşüb. Dənizə düşmüş Azərbaycan Hərbi Hava Qüvvələrinin MiQ-29 təyyarəsinin və pilotunun axtarışı məqsədi ilə Türkiyə Hərbi Dəniz Qüvvələrinin sualtı axtarış xilasetmə qrupu 10 nəfərlik şəxsi heyətlə Azərbaycana yola salınıb.

Qeyd edək ki, axtarış işlərinə, Rusiya Federasiyası Xəzər Donanmasının xilasetmə dəstəsinin mütəxəssisləri də qoşulublar.

ABŞ-ın böyük yalanı üzə çıxdı - Çavuşoğludan açıqlama

“Türkiyənin ”F-352 qırıcılarının istehsalı proqramından xaric edilməsindən söhbət getmir”. Bunu Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu deyib (Teleqraf.com).

Ölkənin baş diplomatı bu məsələ ilə bağlı ABŞ-la anlaşma biləcəklərinə ümid etdiyini bildirdi: “Bizi ”F-35” proqramından rəsmi olaraq kənarlaşdırmaqdan danışıq. Düşünürəm ki, qarşılıqlı anlaşma çərçivəsində razılığa gələ bilərik. Əks təqdirdə hər iki ölkə münasibətlərə mənfi təsir edəcək addımlar atacaq. Bu mərhələdə mövcud problemləri həll etməyə diqqət edəcəyik, danışıqlar yolu ilə ziddiyyətləri aradan qaldırmağa çalışacağıq”.

Qeyd edək ki, ABŞ Rusiyadan “S-400” hava hücumundan müdafiə sistemləri alan Türkiyənin “F-35” proqramından çıxarıldığını açıqlamışdı.

General Elçin Quliyev: “Ermənistanla sərhəddə 75 döyüş postu quruldu...”

“Qazax-Ağstafa rayonları ərazisində Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədi Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən mühafizəyə götürüldükdən sonra 9 aylıq qısa bir müddətdə bilavasitə düşmənlə təmas xəttində ilk vaxtlar uyğunlaşdırılmış tikililərdə xidmətə başlayan sərhədçilərimiz üçün 75 ədəd ən müasir tələblərə cavab verən sərhəd məntəqəsi, iki hərbi hissə kompleksini tikilərək istifadəyə verilib”.

Bu məlumatı Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi, general-polkovnik Elçin Quliyev “Azərbaycan” qəzetində sərhəd mühafizəsinin 100 illiyinə həsr edilmiş hesabat-məqaləsində əks etdirib.

Məqalədə deyilir ki, prezident, Ali baş komandan İlham Əliyev 2017-ci il iyunun 5-də Dövlət Sərhəd Xidmətinin tərkibində 4 silahlı birləşmənin yaradılması barədə qərar verib. Bu qərar sayəsində əlaqədar idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi, aparatın yeni struktur qurumlarının, silahlı birləşmələrinin idarəetmə orqanlarının fəaliyyətinin təşkil olunması və şəxsi heyətlə kompleksləşdirilməsi Azərbaycanın sərhəd mühafizəsinə ən yüksək etimadının göstəricisidir.

“Ali Baş Komandanın Azərbaycan sərhədçisinə etimadının göstəricisi olaraq Ermənistan ilə dövlət sərhədinin Qazax və Ağstafa rayonlarının ərazisindən keçən hissəsinin Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən mühafizəyə götürülməsi dövlət sərhədlərinin bütövlüyünün təmin edilməsinin başlanğıcı olmaqla yanaşı, Azərbaycanın hərbi qüdrətinin zəfər yürüşünün davamıdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin yaxın günlərdə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının tərkibində Ermənistan ilə dövlət sərhədinin mühafizəsi və müdafiəsi təyinatlı “Qazax” əlahiddə sərhəd diviziyasının yaradılması qərarı Azərbaycan sərhədçilərinin bu istiqamətdə xidməti-döyüş fəaliyyətinə Ali Baş Komandan səviyyəsində verilən ən yüksək dəyər, ən ali qiymətdir!” -Elçin Quliyev yazır.

Bu gün Bakıda 34 dərəcə isti olacaq

Avqustun 17-də gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Musavat.com-a Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, bu gün Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Mülayim cənub-şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 20-23, gündüz 30-34, Bakıda gecə 21-23, gündüz 32-34 dərəcə isti təşkil edəcək. Atmosfer təzyiqi normaldan aşağı 759 mm civa sütunundan 756 mm civa sütununa enəcək, nisbi rütubət gecə 65-75, gündüz 45-55 faiz olacaq. Abşeron çimərliklərində mülayim cənub-şərq küləyi əsəcək.

Dəniz suyunun temperaturu şimal çimərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pirşağı, Nardaran, Bilgəh, Zaqulba) 24-25, cənub çimərliklərində (Türkan, Hövsan, Sahil, Şıx) 25-26 dərəcə isti təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi, lakin səhər bəzi dağlıq rayonlarda qısamüddətli şimşək çaxacağı, yağış yağacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Şərq küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 20-25, gündüz 32-37, dağlarda gecə 13-18, gündüz 21-26 dərəcə isti olacaq.

Atambayevin arvadına da cinayət işi açıldı

Qırğıstanın eks-prezidenti Almazbek Atambayevin həyat yoldaşı Raisa Atambayeva qarşı cinayət işi qaldırılıb.

Axar.az xəbər verir ki, bunu Raisa Atambayeva jurnalistlərə açıqlamasında deyib. O, hansı maddə əsasında ona cinayət işi açılacağını bilmədiyini deyib. Atambayeva hazırda hakimiyyətin onun övladlarına qarşı da təqiblərə başladığını bildirdi: “Seyitbeki hər gün sorğuya çağırırlar. Hətta qədim əsrlərdə belə hökmdarlar uşaqlara toxunmurdular. Jenbekov 22 ildir bizimlədir və indi anlaşılır ki, o bizim dostumuz deyil. Oğlum hakimiyyətin nümayəndələri tərəfindən vəhşicəsinə döyülüb. Ailəmizə qarşı güclü təqib var”.

Baş Prokurorluq intihar xəbərləri ilə bağlı KİV nümayəndələrinə müraciət edib. Qurumun mətbuat xidmətinin rəhbəri Eldar Sultanov bildirib ki, son günlər bəzi media nümayəndələri, intihar etmiş şəxsin əvvəllər bu və ya digər vəzifədə olmasını xüsusilə qabardaraq yayılan məlumatlarda həmin şəxsi yüksək çinli məmur kimi təqdim edirlər: "Baş Prokurorluq olaraq media təmsilçilərindən xahiş edirik ki, məlumatları ictimailəşdirərkən diqqətli olsunlar".

E.Sultanov qeyd edib ki, o, intihar hadisələrinin ictimailəşdirilməsinin əleyhinədir: "Bu kateqoriyadan olan cinayət hadisələrinin kütləvi informasiya vasitələrində yayılması insanların, xüsusilə gənclərin psixologiyasına mənfi təsir göstərir. Bəzi hallarda insanlar ümitsizliyə qapılıb çıxış yolunu özünə qəsd etməkdə görürlər və KİV-də yer alan bu cür yazılar dərhal onların diqqətini cəlb edir".

Baş Prokurorluğun rəsmisi vurğulayıb ki, intiharın səbəblərinə gəlinə, onlar müxtəlifdir. Bu səbəblər psixoloji və sosial səbəblər, psixiatrik və digər xəstəliklər ola bilər: "İntihar hadisələrini ölkənin iqtisadi durumu ilə əlaqələndirmək qətiyyətin düzgün deyil. Belə ki, Norveçdə adambaşına düşən ümumdaxili məhsulun həcminə görə dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrindən biri olmasına baxmayaraq, orada intihar hadisələrinin sayı da olduqca yüksəkdir. Lakin buna baxma-

Baş Prokurorluq 'intiharlarla bağlı KİV-ə çağırış etdi, mediadan dəstək gəldi'

Qulu Məhərrəmli: "Psixoloji problemi olan insan üçün intihar xəbəri nümunə ola bilər"

yaraq, həmin ölkədə fəaliyyət göstərən KİV intihar hadisələrini ümumiyyətlə işıqlandırmırlar".

Eldar Sultanovun bu çağırışına media ekspertləri də qoşulub. **Tanınmış teleaparıcı, media eksperti Qulu Məhərrəmli** "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, psixoloji du-

Müşfiq Ələsgərli: "Media bu məsələlərdə çox diqqətli olmalıdır"

rumunda problem olan insanlar üçün intihar xəbərləri bir nümunə olur: "Baş Prokurorluğun yaydığı bu açıqlamada deyildiyi kimi, bəzi insanların psixi problemləri olur və onlar mediada gördükləri bu xəbərlərdən təsirlənir, həmin hərəkətləri təkrar etmək istəyirlər. Media doğrudanmı bu xəbərləri ver-

məməlidir? Yoxsa ağına-bozuna baxmadan bütün kriminal xronikani verməlidir? Bu məqam ümumiyyətlə, müzakirə mövzusu deyil. Bu barədə konkret siyasəti olan media qurumları ümumiyyətlə, intihar xəbərlərini, kriminal xəbərləri, oğurluq xəbərlərini verəndə həddindən artıq ehtiyatla seçməlidirlər. Medianın emosional təsir dalğası var. Sovet dövründə "Tarzan" filmi verildə, uşaqlar evdə saxlamaq olmurdu, hamısı meşələrə qaçırdı, ağaclardan sallanırdılar. İntihar xəbərləri də mediada dö-nə-dönə təkrarlanırsa, insanlar sosial problemlər, çətinliklərə üzləşəndə çıxış yolu kimi intihara əl atırlar. Ona görə mediada həddindən artıq intihar xəbərlərin, kriminal xronikanın verilməsi müsbət hal deyil. Redaktorlar bu məsələdə çox diqqətli olmalıdırlar. Saytları açırsan, səhifəni doldurmaq xətrinə necə gəldi, bu xəbərləri yayımlayırlar. Ona görə də, qeyd olunan məqamları nəzərə alsalar, yaxşı olar. 60-70-ci illərdə televiziya axşam 21:00 bu-

raxılışında bəd xəbərləri vermiridirlər. Çünki həmin vaxt tamaşaçının süfrə arxasında oturmaq şam yeməyində olduğu saatlara təsadüf edirdi. Xəbərlərin insanlara psixoloji təsirləri nəzərə alınır. İndi isə mediada tamaşaçı, saatları, yaş qruplarını nəzərə almırlar. Biz demirik ki, kriminal hadisələrin günahkarı mediadır. Ancaq təsir vasitələrindən biridir. Ona görə Baş Prokurorluğun da, Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin də narahatlıqlarını nəzərə almaq olar".

Jurnalistlərin Həmkarlar İttifaqının sədri Müşfiq Ələsgərli isə bildirdi ki, prokurorluğun yaydığı məlumatlar həqiqəti əks etdirir: "Belə ki, Azərbaycan dünyada intihar sayının ən az olduğu ölkələrdən biridir. Statistika nəzərə salsaq görərik ki, Azərbaycan intihar sayına görə həm MDB məkanında ən aşağı göstəricilərə malikdir, həm də dünya ölkələri arasında. Fransada hər 100 min nəfərə düşən intihar sayı 17 nəfərdir, Brüssel-də isə 100 min nəfərə düşən intihar sayı 20 nəfərdir. MDB meka-

nında bu rəqəm daha yüksəkdir, 25 nəfərdir. Azərbaycanda isə bu rəqəm aşağıdır, yeni hər 100 min nəfərə düşən intihar sayı 5 nəfərdir. Bu da onu göstərir ki, Azərbaycanda intihar üçün sosial səbəblər azdır. Bəzi müxalif qüvvələr hökumətə qarşı qarayaxma kampaniyası aparmaq üçün deyirlər ki, intiharların sayı çox yüksəkdir, buna aparıcı səbəblər çoxdur. Ancaq statistik rəqəmlər MDB və dünya ölkələri arasında daha aşağı göstəricilərə malikdir".

M.Ələsgərlinin sözlərinə görə, media intihar zorakılığı, terror hadisələri ilə bağlı məlumat verərkən diqqətli olmalıdır: "Jurnalistlərin peşə davranış qaydalarında bu məsələyə xüsusi yer ayrılıb. Bu o qədər həssas məsələdir ki, dünyanın müxtəlif ölkələrində medianın etik kodekslərində bu məsələyə yer ayrılıb. Bu kodekslərdə qeyd olunub ki, intihar hadisələri, kriminal olaylar, xüsusi amansızlıqla törədilən qətl və zorakılıq halları ilə bağlı media detallı informasiya verməməlidir. İnformasiyanı elə hazırlamalıdır ki, təşviqədiçisi olmasın, başqaları üçün nümunə olmasın. Əksinə, intiharın detallarını vermək əvəzinə elə material hazırlamaq lazımdır ki, başqalarında intihara nifrət oyatsın, nəinki rəğbət. Bəzi media qurumlarında biz bunun əksini görürük, intihar anının videolarını belə yayırlar. Sosial şəbəkələrdə də bu xəbərlər çox yayılır. Ancaq yaxşı olar bizim xəbər istehsalçılarımız bu məsələyə həssas yanaşsınlar və intihar xəbərləri çox verilməsin".

□ **Nərgiz LİFTİYEVƏ,** "Yeni Müsavat"

Hüquq müdafiəçiləri "Gəncə işi"ndən danışdılar

Avqustun 14-də Gəncə hadisələri ilə bağlı həbsdə olan şəxslərin bir qrup valideyni Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsinin binası qarşısında övladlarına bəraət verilməsi, işgəncə faktlarının araşdırılması tələbi ilə aksiya keçirib. Valideynlər iddia edirlər ki, onların övladlarına qarşı irəli sürülən ittihamlar əsassızdır. Baş Prokurorluqda valideynləri iki qrup şəklində qəbul ediblər. Birinci qrupa övladları barədə məhkəmə istintaqının hələ davam etdiyi valideynlər, ikinci qrupa isə övladlarının şikayətinə apelyasiya instansiyasında baxılan valideynlər daxil idi. Valideynlər özləri bildirdilər ki, onlara işə baxılacağı söylənilib.

Məlumat üçün bildirik ki, 2018-ci il iyulun 3-də Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin o zamanı başçısı Elmar Vəliyev və bir polis serjantına silahlı sui-qəsd olub, onlar xəsarət alıblar. Sui-qəsd törətdiyi bildirilən Yunis Səferov həbs edilib. Hüquq-mühafizə qurumları bunu terror əməli sayır və Səferovun əsas məqsədinin Azərbaycanda şəriət qanunları ilə idarə edilən islam dövləti qurmaq olduğunu iddia edir. Məhkəməsi

Əsəbəl Mustafayev: "Qanunvericiliyə uyğun olaraq vəkil, öz təşəbbüsü ilə işə qoşula bilmir"

Səadət Bənənyarlı: "Bu proses diqqətimizdən kənar deyil"

başlamadığı üçün Yusif Səferov bu iddialara münasibətini hələ ictimaiyyətə açıqlaya bilməyib.

Sui-qəsdəndən bir qədər sonra sosial şəbəkələrdə iyulun 10-da Gəncədə aksiya keçirilməsinə dair məlumatlar yayılıb. Rəsmi məlumata görə, həmin gün Gəncədə 150-200 nəfərlik radikal dini qrupun keçirmək is-

tədiyi aksiyada yüksək rütbəli polis zabıtları - İlqar Balakışiyev və Səməd Abbasov qətlə yetirilib. Gəncə hadisələrinə görə həbs olunan 80-ə yaxın şəxsin işi bir neçə qrupa ayrılıb. Baş Prokurorluğun yaydığı məlumata görə, 8 qrupun işi məhkəməyə göndərilib. Bu qruplarda ümumilikdə 60 nəfər təqsirləndirilən şəxs var. Onlardan da 6

qrupa hökm oxunub, həmin işlər hazırda apelyasiya məhkəməsində araşdırılır. Daha 2 qrupun işi üzrə birinci instansiya məhkəməsində araşdırmalar davam edir. "Gəncə işi" üzrə 11 nəfər beynəlxalq axtarısa verilib.

Bu məsələlərlə bağlı hüquq-mühafizə orqanlarının yaydığı məlumatlarda o da vurğulanıb ki, keçirilən əməliyyatlar zamanı axtarısa olan bəzi şəxslər silahlı müqavimət göstərərək öldürüblər.

Həbs olunanlar məhkəmədə saxlanılarkən və sonra bir neçə gün işgəncələrə məruz qaldıqlarını, təzyiqlə altından ifadələrə imza atdıqlarını bildiriblər.

Daxili İşlər Nazirliyi saxlanılan şəxslərə işgəncə verilməsi barədə deyilənləri təkrar edib. Bildirilib ki, məsuliyyətdən yayınmaq və özünümüdafiə məqsədilə məhkəmədə həqiqətə uyğun olmayan ifadələr verirlər. Bu il avqustun 9-da Gəncə Apelyasiya Məhkəməsi həbs olunan şəxslərdən dördünü - Qadir Hüseynov, Kamal Məmmədağiyev, Mireşqin Seyidov və Rauf Qurbanzadə məhkəmə zalından azadlığa buraxıb. Digər təqsirləndirilən şəxslərdən 7 nəfərdən dörd nəfərin cəzası 2 ilə, digərlərinin cəzasının isə 5 il 6 ay - 7 ilə endirilib. Dövlət ittihamçısı məhkəmələrdən daha 18 nəfərin cəzanın azaldılmasını istəyib.

Bəs vəkillər, hüquq müdafiəçiləri günahsız olduqlarını id-

dia edən şəxsləri müdafiə edərləmi?

Vəkil Əsəbəl Mustafayev "Yeni Müsavat"a bildirib ki, müraciət olunarsa, istənilən təqsirləndirilən şəxsi müdafiə etməyə zərurət var:

"Çünki hər bir insanın müdafiə hüququ var. Vəkilə müqavilə bağladıqdan vəkil də sonra onu müdafiə etməyə borcludur. Düzdür, vəkillər bəzən seçim edirlər ki, hansı şəxsi müdafiə etsinlər. Bir sıra hallarda bu, vəkilin özünün vətəndaş mövqeyindən də asılıdır. Bəzən vəkil onun dünyagörüşünə uyğun olmayan işləri götürmək istəmir. Bu da normal haldır. Yeni vəkil müqavilə bağlamaqda azaddır. Bəzi hallarda məsələ, vəkil deyir ki, narkotacirlərlə, terrorizmlə bağlı işlərə çıxmaq istəmir. Bu da onun haqqıdır. Vəkil hiss edəndə ki, bu adam günahkar deyil, ona qarşı olan ittiham süni şəkildə ağırlaşdırılıb, o zaman təbii ki, bununla barışmaq olmaz. Bu cür yükləmələr sabah hər bir şəxsin başına gələ bilər. Ona görə də vəkillər belə işlərə daha böyük həvəslə gedirlər. Çünki günahsız adamın müdafiəsi daha savablı işdir. Burada böyük maliyyə olmasa da bir çox vəkillər belə işləri götürürlər".

Ə.Mustafayev bildirib ki, bu işdə də valideynlər tərəfindən vəkilə müraciət olmalıdır: "İkinci variant da odur ki, məhkəmə tərəfindən hüquq məsləhətxanasına təqdimat olar. Oradan isə vəkil təyinat olar. Belə olarsa, vəkil istədi-istəmədi işə çıxmalıdır. An-

caq digər halda qanunvericiliyə uyğun olaraq vəkil, öz təşəbbüsü ilə işə qoşula bilmir. Yeni gəlib istintaqa deyər bilməz ki, filan işə qoşuluram. Bunun üçün müraciət və müqavilə imzalanmalıdır. Ancaq vəkillərdən fərqli olaraq hüquq müdafiəçiləri bu cür işlərə qoşulub, ittiham olunan şəxsləri müdafiə edə bilərlər. Onlar vəkil deyillər və seçimləri də daha genişdir. Hüquq müdafiəçiləri hər kəsə eyni yanaşmalıdırlar. Əgər hesab edirlərsə ki, bu işlərdə insanların hüquqları pozulur, o zaman məhkəmələrdə iştirak edib, monitorinq apara bilərlər. Monitorinq apardıqdan sonra prosesin gedişatına öz mövqələrini bildirə bilərlər. Bunun üçün xüsusi dəvətə də ehtiyac yoxdur. Bu, hüquq müdafiəçilərinin öz istəklərindən, mövqələrindən asılıdır".

Hüquq müdafiəçisi Səadət Bənənyarlı "Yeni Müsavat"a bildirib ki, "Gəncə işi" ilə bağlı maraqlanırlar: "Gəncə hadisələri baş verəndən bu işə nəzarət edirik. Ancaq məlum oldu kimi hazırda istintaq gedir. İstintaq başa çatmamış, hansısa fikir söyləyə bilmərik. Bizə də şikayətlər var. Araşdırmaların sonunu gözləyirik. "Gəncə işi" bizim diqqətimizdən kənar deyil. Gərəkdir rəsmi açıqlama, məhkəmənin buna münasibəti olsun. İndidən biz hansısa fikir açıqlasaydıq, bunu istintaqa müdaxilə kimi dəyərləndirə bilərlər. Ona görə də hələ ki, gözləyirik, izləyirik".

□ **Əli RAİS,** "Yeni Müsavat"

Müsəvat Partiyasının başqanı Arif Hacılı facebook profilində özünün video-çıxışını paylaşmış. Çıxış 1993-cü ilin fevral ayında Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin binası qarşısında olub. Həmin dövrdə keçmiş korpus komandiri Surət Hüseynov açıq şəkildə AXC iqtidarına qarşı çıxmışdı. Gəncədə gərginlik yaşanırdı.

A.Hacılı həmin videonu özünün qeydi ilə paylaşmış. Və videonun altında müxtəlif şərhlər yazılıb. Müsəvat başqanı da bir neçə post yazaraq, o dövrdə bu çıxışının səbəbi haqda izahat verir. Həmçinin həmin vaxt Gəncə şəhərində gedən proseslərdən söz açıb.

Arif Hacılinın 26 il öncəki həmin videoda dediyi sözlərlə tanış olaq: "Məsuliyyətimlə əminəm ki, Surət Hüseynov Azərbaycan prezidenti Əbülfəz Elçibəyin ardıcılığıdır, tərəfdarıdır. Onun prezident seçilməsinin tərəfdarı olub, tərəfdarlarını ona səsvərməyə çağırıb. Əbülfəz Elçibəy bunu kifayət qədər bilir. Söz gəzdirən, ara vuran adamlardan fərqli olaraq, dövlətin müxtəlif istiqamətlərdən informasiya yığımaq imkanları var".

A.Hacılı dolayısı ilə Gəncəyə getməklə həmin vaxtdakı qiayamın qarşısını aldığı diqqətə çatdırılır. O, həmin vaxt dövlət katibi işləyən, sonralar baş nazir postunu tutan Pənah Hüseynin onun Gəncəyə getməsinə razılıq verdiyini və ona bu sözləri dediyini yazır: "Uşaqların mənim boynuma, get".

Daha sonra Müsəvat başqanı ardıcılıqla rəylərdə fevralın ilk on günlüyündə baş verənləri yazıb. Burada isə əsas diqqətçəkən məqam mərhum prezident Əbülfəz Elçibəy Gəncədə olarkən yaşananlardır. A.Hacılı rəylərin birində 1993-cü ilin fevralında AXC İcraiyyə Komitəsinin S.Hüseynovun əleyhinə bəyanatının populizm adlandırılıb. Hətta buna görə o dövrdə AXC İcraiyyə Komitəsinin sədri olmuş Fərəc Quliyevi də suçlayıb. O, İcraiyyə Komitəsinin 9 fevralda qiyamçı S.Hüseynovun və ona dəstəkçi olan müdafiə naziri Rəhim Qaziyevin xəyanətkar elan olunmaları ilə bağlı bəyanatlarının yayımlanmasına P.Hüseynlə telefon danışığı zamanı etiraz etdiyini bildirir. Səbəb kimi də Elçibəyin həmin vaxt Gəncədə olmasını göstərir.

Sitat: "Pənah Hüseyn vəziyyəti soruşduqdan sonra Fərəc Quliyevin imzası ilə bir bəyanatın olduğunu, bu bəyanatda Surət Hüseynovla Rəhim Qaziyevin xəyanətkar elan olduğunu dedi. Onların bu bəyanatın televiziya ilə səslənməsini tələb etdiklərini bildirdi. Mənim rəyimi soruşdu. Mən belə bəyanatın indi televiziya ilə səslənməsinin çox ziyanlı olduğunu, hər şeyin artıq həll olduğunu zamanında belə bəyanatın əks effekt verəcəyini, həm də indi prezidentin Gəncədə olduğu vaxt bunu etməyin yolverilməzliyini Pənah Hüseynə dedim. O mənimlə razılaşdı. Belə bəyanatın indi səslənməsinin necə qorxunc nəticələrinin olduğunu bildiyim üçün çox rahat oldum. Bir müddət sonra özüm Pənah Hüseynə zəng vurub bu söhbətin necə yekunlaşdığını soruşdum.

O bəyanatın artıq televiziya ilə səsləndirildiyini bildirdi. Mən qəti etiraz etdim, ona mənimlə

"Müdafiə naziri dedi ki, Prezident Aparatını bombalatacacaq" - sabiq baş nazir 26 il öncənin müdhiş sirlərini açır

Pənah Hüseynəndən sensasiya dolu tarixi açıqlamalar; 1993-cü ilin fevralında televiziya da səsləndirilən bəyanatdan sonra Rəhim Qaziyev hərbi təyyarələrlə PA-ya hücumu keçəcəyini deyib; eks-baş nazir: "Gəncədən havaya qalxan prezidentin təyyarəsinə Mingəçevir su anbarını mühafizə edən S20 raketləri atıldı"

razılaşdığını xatırladım. Cavabı qısa oldu "Hər şey məndən asılı deyil".

Müsəvat başqanı S.Hüseynovun Ə.Elçibəy hakimiyyətinin sonunu gətirən 4 iyun qiyamından da xəbərsiz olduğunu deyir: "İyunda məsələni mənəndən gizli saxlamışdılar. Yalnız iyun ayının 4-də səhər saat 10-da Gəncə icra başçısının şəhərdə atışma gətirdiyi barədə mənə məlumat verməsindən sonra baş verənlərdən xəbər tutdum. Dərhal Gəncəyə getdim. Yerli icra başçıları və Daxili Qoşunların komandiri ilə Gəncənin girəcəyində, Zazalıda blok-post qurdum. Niyə belə mühüm məsələni mənəndən gizli saxlamışdılar, qurduğum postun, müdafiə xəttinin taleyi necə oldu? Bu artıq başqa bir söhbətin mövzusu".

Ardınca A.Hacılı bunu yazır: "Pənah Hüseyn mənə dedi ki, Gəncədə həyata keçiriləcək tədbirlərin ciddi fəsadları olacağı ehtimalını nəzərə alaraq bəzi dövlət adamlarının, o cümlədən sənənin bu məsələdən kənarında, təmiz qalmaqalını istədik".

Sabiq baş nazir P.Hüseyn "Yeni Müsəvat"da Müsəvat başqanının statusunda adı hal-lanan yerlərə bu cür aydınlıq gətirdi: "Əvvəldə qeyd etdim ki,

Arif bəyin statusunu oxumamışam. Şərhim də sizdən eşitdiklərimə aiddir. Açıq, nə üçün birdən-birə 1993-cü ilin fevral hadisələrinin gündəmə gətirilib, aktuallaşdırılıb da bilmirəm və anlamıram. Bu məsələlər elə 93-cü ildə həmin hadisələrin baş verdiyi günlərdə KİV-də, o cümlədən, dövlət KİV-inde kifayət qədər əks olunub. Mənim prezident Əbülfəz Elçibəyin həyatda olduğu dövrdə o hadisələr barədə yazılan, müsahibələrim var, habelə hadisə iştirakçılarının çoxu yaşayıb. Yeni o hadisələri mən, yaxud digəri təhrif etmək istəsə belə alınmaz.

Söhbət AXC İcraiyyə Komitəsinin məlum 9 fevral bəyanatından və onun ardınca həmin bəyanatın səbəbi, nəticəsi olaraq baş verən, yaxud da belə başa düşülən, qələmə verilən hadisələrdən gədirsə, suallarınızla əlaqədar aşağıdakıları deyə bilərəm:

1. Prezident 8 fevralda Gəncəyə gədikdən AXC İcraiyyə Komitəsinin Surət Hüseynov barədə bəyanat verəcəyi, eləcə də həmin bəyanatın məzmunu haqqında nə Prezidentin, nə digər rəsmi dövlət vəzifəlilərinin, o cümlədən, mənim və Arif bəyin informasiyası olmayıb. 9 fevralda, axşam xəbərlərinin efirə get-

dəmə buraxıb, mən də sənədin artıq KİV-də paylandığını nəzərə alıb efirə getməsinə razılıq vermişəm. Dəqiq deyə bilərəm ki, sənəd efirdə oxunana qədər Gəncədə olan hər hansı digər şəxslərlə bu barədə müzakirəm olmayıb.

2. Sənəd TV-də oxunandan bir qədər sonra o vaxtkı müdafiə naziri mənə zəng edib. Olduqca emosional formada etiraz bildirib. Hətta sonda, ola bilsin emosional çilgənlik halının təsiri ilə və yaqın ki də belə olub, hərbi təyyarələri qaldırıb Prezident Aparatının binasını bombalamaqla hədələyib. Bundan bir qədər sonra hərbi əks-kəşfiyyat xətti ilə Surət Hüseynovun nəzarəti altında olduğu məlum olan bəzi hərbi hissələrin Gəncə şəhərində və ətrafında şübhəli hərəkətlənməyə keçdiyi haqqında məlumatlar daxil olub. Mən hətta emosional halın nəticəsi olsa belə müdafiə nazirinin Prezident Aparatını bombalamaq hədəsi və Gəncədəki hərbi hərəkətlə-

materialları saxlanıb. Bir məsələni qeyd etdim ki, prezident təyyarəsinin vurulması planı heç cür AXC İcraiyyə Komitəsinin bəyanatı ilə bağlı ola bilməzdi. Bir neçə saat ərzində bu cür planı hazırlayıb, icra etmək qeyri-mümkün məsələdir. Bu baxımdan ola da bilər ki, AXC İcraiyyə Komitəsinin bəyanatının açıqlanması daha dəhşətli sui-qəsd planını pozmuş oldu.

3. Hadisələr başlandıqdan sonra Gəncədə prezidentlə olan vəzifəli şəxslərlə, o cümlədən Arif bəylə mütəmadi danışıqlarım olub. Arif bəyin Gəncədə qalması məqbul sayılıb. Qeyd etdim ki, o, Gəncəyə prezidentin təyyarəsində yox, prezident avtomobilində getmişdi. Bunun da səbəbləri vardı. Prezident Bakıya qayıtdıqdan sonra Gəncədə Surət Hüseynovun tərəfdarları şəhəri ələ keçirməyə cəhd edəblər, hökumətə ultimatum ünvanlayıblar və həmin anda hadisələrin məcradan çıxarmasında orda olan Arif bəyin ciddi rolu olub. Müəyyən məqam-

məni ciddiyyə alıb, prezidentə məlumat vermişəm, ondan aldığı yetki ilə müdafiə nazirinin birinci müavini Vahid Musayev, daxili işlər nazirinin müavini Rövşən Cavadovu (nazir İ.Həmidov həmin anda cəbhə bölgəsində idi), Bakı şəhər havadan müdafiə qüvvələri komandanını və digər güc strukturları rəhbərlərini Prezident Aparatına dəvət etmişəm və elə oradan bütün qüvvələrə heyecan əmrləri verilib və digər tədbirlər görülməyə başlanılıb. Ali Sovetin sədri İsa Qəmbərle məsləhətləşmədən sonra Prezidentin Gəncədən təcili olaraq Bakıya qayıtması qərara alınıb. Üzərində geniş dayanmayaaraq qeyd edirəm ki, Prezident təyyarəsinin Gəncə hava limanından uçmasının qarşısının alınmasına cəhd edildi və prezident təyyarəsi ekstremal bir vəziyyətdə qaranlıq hava limanından havalandı və təyyarənin uçuş marşrutu ənənəvi xətt üzrə həyata keçirildi. Yeni təyyarə Mingəçevir su anbarı üzərindən dövrə vurmadı. Sonrakı günlərdə Mingəçevir su anbarını mühafizə edən S20 raketlərinin birinin prezident təyyarəsinə atıldığı məlumatı gəldi. Rəsmi təhqiqat başlandı, cinayət işi açıldı və həmin cinayət işinin

da Arif bəy mənə zəng edib ki, Surət Hüseynov onunla görüşmək istəyir, ancaq hərbi şəhərcikdə. "Get. Ailədən, uşaqlardan arxayın ol, səni öldürsələr onlara baxaraq" sözlərini də onda demişəm. Arif bəy həmin görüşdən sonra Bakıya gəlib və rəhbərliyin tapşırığı ilə AZ TV- də hadisələr haqqında çıxış etdi. Bu çıxışına qarşı AXC rəhbərliyindən bir qrup şəxs ona haqsız hücumlar etdi, lakin prezident və digər siyasi rəhbər şəxslər, o cümlədən İsa Qəmbər və mən onu müdafiə etdik və bildirdi ki, Arif Hacılı prezidentin göstəriş və tapşırıqları ilə hərəkət edib, danışıb və rəhbərliyin mövqeyini ifadə edib".

P.Hüseyn bu yerdə bir qədər kinayəli tonda danışdı: "O ki qaldı "mən olsaydım", "mən bilseydim", "mən etsəydim başqa cür oldur" kimi mülahizələrə çıxış etmək insanların hüququdur. O cümlədən 4 iyun hadisələri ilə bağlı. Bunun əksini iddia etmək də digərlərinin hüququdur. Şəxsən mən bu tip iddialara o qədər də ciddi yanaşmıram və ciddi saymıram. Ancaq nəzərə alaraq ki, son dövrdə belə açıqlamalar çoxalıb, diskussiya istəyənlər varsa, buyursunlar. Mən hazır".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsəvat"

Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin (mediada həm də supernazirlik kimi taqını - T) son illərdə özəl şirkətlərə qarşı yürütdüyü açıq inhisarçı davranışları ciddi etirazlara səbəb olmaqdadır. Belə ki, ölkə rəhbərliyinin sahibkarlığın dəstəklənməsi, özəl biznesin iqtisadiyyatın bütün sahələrində iştirakının genişləndirilməsini əsas prioritetlərdən biri elan etməsi, xüsusilə qeyri-neft sektorunda özəl sektorun dəstəklənməsi istiqamətində atılan addımlar sanki bu nazirliyə aid deyil.

Özəl sektor niyə sıxışdırılır?

NRYTN faktiki olaraq, İnternet və rabitə təminatı sahəsində bu siyasətin ziddinə olan fəaliyyəti ilə diqqəti cəlb edir: ötən ildən başlayaraq, yeni mini-ATS-lər quraşdırmaqla, bir çox ərazilərdə özəl provayderlərin əhaliyə internet təchizatı həyata keçirməsinin qarşısını alır. Belə ki, bu ATS-lərdə özəl provayderlərin öz avadanlıqlarını yerləşdirməsi üçün yer yoxdur. Bu isə ona gətirib çıxarır ki, belə ATS-lərin quraşdırıldığı ərazilərdə özəl provayderlərin müştəriləri məcburən NRYTN-ə məxsus "Aztelekom" və ya "Baktelekom"un xidmətindən istifadəyə keçirilir. Bu isə özəl provayderlərin fəaliyyətinin məhdudlaşmasına, gəlirlərinin kəskin azalmasına səbəb olur.

Özəl provayderlərin NRYTN-lə bağlı digər problemi yüksəkzolaqlı İnternet xidməti göstərməyə imkan verən kabel xətlərinin çəkilməsi üçün lazımi infrastrukturdan istifadəyə imkan verilməməsidir. Bununla bağlı "Yeni Məsavət"ə danışan özəl provayder rəhbərləri ölkədə mövcud olan kabel-kanal quyularının hamısının dövləti təmsil edən NRYTN-in nəzarətində olduğunu deyirlər: "Bir neçə il əvvəl qədar özəl provayderlərin həmin "kanalizasiya"lardan istifadəsində hər hansı problem yox idi. Lakin son illərdə həmin quyularla genişzolaqlı İnternet xəttinin çəkilməsi üçün nazirliyə etdiyimiz bütün müraciətlərə yox cavabı alınır. Əsas da bu olur ki, guya quyularda əlavə xətlərin çəkilməsi yer yoxdur. Bu, absurdur, çünki son illərə qədər kifayət həcmdə yer olan quyuların tam dolması üçün gərək minlərlə kabel çəkilyədi. Nazirlik bunu qəsdən edir. Onlar deyirlər ki, xətti biz çəkək, siz bizə istifadə haqqı ödəyin. Hansı ki, bu haqqı ödəməklə təklif etdiyimiz xidmət haqqı elə yüksək olacaq ki, bizdən heç kim İnternet almayacaq. Nazirlik deyir ki, özəl provayderlər istəyirlərsə, özləri gedib yeni quyular çəksinlər. Onlar yaxşı bilirlər ki, bu, mümkünsüz bir məsələdir. Özəl provayderlərin heç birinin, hətta hamısının birlikdə elə bahalı infrastruktur qurmağa imkanı çatmaz".

Dövlət xidməti özəl sektorun haqqı tələbini müsbət cavablandırdı

Onu da qeyd edək ki, özəl provayderlərin bu məsələ ilə bağlı Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçıların Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidmətinə müraciəti müsbət nəticə əldə olunması ilə sonuclanıb. "Multimedia" İnformasiya Sistemləri və Texnologiyaları Mərkəzinin direktoru, Azərbaycan İnternet Forumunun prezidenti Osman Gündüzün verdiyi məlumata görə, NRYTN-in kabel-kanal sistemi üzərində inhisarçılığının qarşısının alınması istiqamətində mühüm addım atılıb. Belə ki, Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçıların Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidməti bu məsələ ilə bağlı NRYTN üçün icrası məcburi olan qərar qəbul edib: "Səlahiyyətli dövlət qurumları nəhayət ki, Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin inhisarçılığının qarşısını almaq məqsədilə konkret addımlar atmağa başlayıb.

Supernazirliyin gəlirləri niyə azalır - araşdırma

Azərbaycanda mobil rabitənin bir hissəsi istisna olmaqla, bütün ölkəni stasionar rabitə, İnternetlə təmin edən Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi gəlirsiz işləyir...

Bu günlərdə Antiinhisar Siyasəti və İstehlakçıların Hüquqlarının Müdafiəsi Dövlət Xidməti özəl provayderlərin, o cümlədən AzərConnect, AzərTelecom və digərlərinin "Baktelekom" (Bakı Telefon Rabitəsi MMC) qarşı iddiasını araşdırıb. Adı çəkilən qurumlar "Baktelekom" tərəfindən antiinhisar qanunvericiliyin tələblərinin pozulmasından, haqsız rəqabətə yol verilməsindən, kabel-kanal sistemindən istifadəyə məqsədyönlü olaraq şərait yaradılmamasından Antiinhisar Dövlət Xidmətinə müraciət ediblər.

Gizli deyil ki, uzun müddətdir NRYTN heç bir özəl provayderi və operatoru dövlətə məxsus olan kabel-kanal sistemindən istifadəyə yaxın buraxmır. Nazirlik kabel-kanal sistemində sıxlıq olduğunu və bu səbədən xətlərin yalnız icarəyə verilib biləcəyini bildirdi. Provayderlər isə bunun səmərəli olmadığını (icarə haqlarının hədsiz yüksəkliyi, təhlükəsizlik baxımından məqsəduyğun olmaması) əsas gətirərək özəl xətlərin çəkilməsində israr edirdilər".

Mütəxəssisin sözlərinə görə, dövlətə məxsus olan bu resursdan istifadə ilə bağlı Qaydalar indiyədək hazırlanmayıb: "Nazirlik 3 il olardı ki özəl provayderlərdən daxil olan bütün müraciətlərə, texniki imkanın olmaması, kabel-kanal sistemində sıxlığın olmasını əsas gətirərək rədd cavabı verirdi. Özəl provayderlər isə bunun qəsdən edildiyini, kabel-kanal sistemində imkanların mövcud olduğunu, rədd cavabının haqsız rəqabət məqsədilə, dövlət operatorları olan "Baktelekom"un və "Aztelekom"un bazarda üstünlük qazanmaq üçün edildiyini bildirirdilər. Onlar kabel-kanal sistemində birgə baxış keçirilməsini, hətta imkanların olmadığı sahələrdə birgə investisiya yatırımı təklif edirdilər.

Kabel-kanal sistemi NRYTN tabeliyində olan "Baktelekom" və "Aztelekom" operatorlarına məxsusdur". Beləliklə, cari ayın əvvəli Antiinhisar Dövlət Xidməti daxil olan müraciətləri araşdıraraq, "Haqsız rəqabət haqqında" qanunun, "Telekommunikasiya haqqında" qanunun, antiinhisar qanunvericiliyin tə-

ləblərini əsas tutaraq NRYTN üçün icrası məcburi olan qərar qəbul edib. Qərarda Bakı şəhəri üzrə bəlli ərazilərdə kabel-kanal sistemində ekspertiza-baxış keçirilməsi, şəraitin olduğu yerlərdə sistemdən istifadə üçün dərhal imkanların yaradılması, şəraitin olmadığı iddia olunan ərazilərdə isə bunun səbəbləri haqqında, kabel-kanal sisteminin gücü və mövcud durumu haqqında Antiinhisar qurumuna əsaslandırılmış məlumatın verilməsi tələb olunur: "Beləliklə, Antiinhisar Dövlət Xidməti 3 il ərzində özəllər üçün bağlı olan rabitə quyularının qapağının açılması haqqında qərar verib. Ümid edirik, NRYTN tezliklə bunu icra edəcək, dövlət və özəl provayderlərin bu kabel-kanal sistemindən bərabər əsaslarla istifadəsi üçün qaydalar müəyyən edəcək və haqsız rəqabətə yol verməyəcək".

Xatırladaq ki, bir müddət öncə Antiinhisar qurumu "Bakcell" şirkətinin də müraciəti əsasında NRYTN-nin antiinhisar qanunvericiliyin tələblərini pozmasını araşdırmış və "Bakcell"ə nömrə resursları (099 kodu) ayrılmasına dair NRYTN üçün icrası məcburi olan qərar qəbul edib.

"Aztelekom" və "Baktelekom"un gəlirləri azalır

Məlumdur ki, rabitə bütün dünyada ən gəlirli sahələrdən biridir. Azərbaycanda mobil rabitənin bir hissəsi istisna olmaqla, bütün ölkəni

stasionar rabitə, İnternetlə təmin edən NRYTN isə gəlirsizlikdən qurtula bilməyib. Belə ki, qurumun açıqladığı maliyyə hesabatına görə, 2018-ci ildə bu nazirlik 216,162 milyon manat gəlir əldə edib. Bu gəlirin 177,292 milyon manatı birja əməliyyatlarından, 38,87 milyon manatı isə qeyri-birja əməliyyatları hesabına qazanılıb. Nazirliyin ötən ilki xərcləri gəlirlərini üstələməklə 216,302 milyon manat təşkil edib. Bu vəsaitlərin çox böyük hissəsi maliyyə yardımları və sair transferlər üzrə xərclərin payına düşür - 212,658 milyon manat. Hesabatda bu xərclərin dəqiq istiqamətləri əksini tapmayıb. Ötən il NRYTN-in əmək

ildə isə 67 milyon 945 min manat təşkil etmişdi. Bu isə o deməkdir ki, MMC-nin gəlirləri sürətlə azalır. Buna görədir ki, 2016-cı ili 9 milyon 731 min manat, 2017-ci ili isə 10 milyon 244 min manat xalis mənfəətlə başa vuran "Baktelekom" ötən il 6 milyon 217 min manatla kifayətlənib.

NRYTN-in digər inhisarçı qurumu olan "Aztelekom" MMC isə hazırda öz tabeliyində 57 yerli telekommunikasiya müəssisəsi (Gəncə Telekommunikasiya İdarəsi daxil olmaqla), Beynəlxalq Avtomat Telefon Stansiyası (BATS) və Kabel Magistraları Texniki Qovşağını (KMTQ) birləşdirir. Belə geniş əhatəli xidmət şəbəkəsinə malik MMC 2018-ci ili 18 milyon 812 min manat

haqqı və dövlət sosial sığorta ayırmaları üzrə xərcləri 2,725 milyon manat, sair əməliyyat xərcləri 649 min manat, amortizasiya xərcləri 161 min manat, sərf edilmiş material ehtiyatları üzrə xərcləri isə 109 min manat təşkil edib. Beləliklə də qurumun xərcləri gəlirlərini 140 min manat üstələyib.

İnternet xidmətlərinin təqdimi kimi gəlirli bir sahədə inhisarçı mövqeyə malik NRYTN strukturları isə gəlirlərini artırmaq əvəzinə azaldılar. Götürək "Bakı Telefon Rabitəsi" MMC-ni. Bu müəssisə Bakı şəhəri ərazisində dövlət və idarəetmə orqanlarına, idarə, müəssisə və təşkilatlara, xarici hüquqi şəxslərə, onların nümayəndəliklərinə, ən əsas əhaliyə ən müasir simli və simsiz texnologiyalar vasitəsilə stasionar telefon, genişzolaqlı internet, rəqəmsal TV və bir sıra digər telekommunikasiya və multimedia xidmətləri göstərir. Bu qədar geniş çeşidli xidmətlərin müqabilində əldə olunan mənfəət çox cüzi bir rəqəmi əhatə edir. Maliyyə hesabatından aydın olur ki, MMC 2018-ci ili cəmi 6 milyon 217 min manat xalis mənfəətlə başa vurub. Ötən il MMC-nin cəmi gəlirləri 63 milyon 291 min manat, cəmi xərcləri isə 57 milyon 74 min manat təşkil edib. Halbuki "Bakı Telefon Rabitəsi"nin gəlirləri 2016-cı ildə 68 milyon 816 min manat, 2017-ci

mənfəətlə başa vurub. Müqayisə üçün qeyd edək ki, MMC 2017-ci ili 5 milyon 647 min manat xalis mənfəətlə bağlamışdı. Beləliklə, illik müqayisədə "Aztelekom"un xalis mənfəəti 3,3 dəfə artıb. Lakin müqayisəli təhlil göstərir ki, mənfəətin artması ümumi gəlirlərin artması hesabına deyil, xərclərin azalması hesabına baş verib. Yəni MMC-nin illik gəlirlərində ciddi azalma var. Belə ki, 2017-ci ildə "Aztelekom"un cəmi gəlirləri 89 milyon 438 min manat, cəmi xərcləri isə 83 milyon 791 min manat təşkil etmişdi.

Ötən il MMC-nin cəmi gəlirləri 7 milyon manatdan çox azalaraq 81 milyon 953 min manat, cəmi xərcləri isə 20 milyon manatdan çox azalmaqla 63 milyon 141 min manat təşkil edib.

Göründüyü kimi, NRYTN-in inhisarçı mövqedə olan hər iki qurumunda gəlirlərin azalması müşahidə olunmaqdadır. Bu isə qeyri-effektiv idarəetmənin göstəricisi kimi qiymətləndirilməlidir.

Onu da bildirik ki, 2016-cı ildə təsdiqlənmiş "Azərbaycan Respublikasında telekommunikasiya və informasiya texnologiyalarının inkişafına dair" Strateji Yol Xəritəsinə əsasən gələn il NRYTN ləğv edilərək yenidən formalaşmalı və müstəqil tənzimləyici qurum - Milli Telekommunikasiya Şurası yaradılmalıdır.

Boynuyoğun dövlətlərin vətəndaşı olmaq xoşbəxtliyi...

Samir SARI

"Dominikan Respublikasında amerikalı turist qadının fiziki zorakılığa məruz qaldığı kurortu müvəqqəti olaraq bağlayıblar".

Bu, xəbərin birinci cümləsidir. Yerdə qalan cümlələri, hadisənin təfərrüatını sonra xırda-xırda yazaram, amma icazə-nizlə söhbətə bir az gəndən, Tehran tərəflərdən başlayım.

Uzun illər öncəydi, İranla bizim aramızda nəse bir pərxaşlıq düşmüşdü, biz də yazmışdıq, İranın səfərxanası narazı qalmışdı və səfir bizim əməkdaşla söhbətində belə bir cümlə işlətməmişdi: "İran boynuyoğun dövlətdir, ağayı..."

O vaxt biz bu sözü çox çürütdük, səfirin öz dövlətini necə lakonik və dəqiq şəkildə təqdim etməsi xoşumuza gəlmişdi. O, İranın "boynuyoğun dövlət" olduğunu deyərək, bişəkk, boynunun yoğunluğu ilə ad çıxarmış bizon öküzlərinin gücünü nəzərdə tuturdu. Bizim bəzi lotular sözü ora-bura yozsa da, həqiqət buydu.

İndi baxıram ki, əslində ABŞ İrandan da boynuyoğun dövlətdir. Özü də bu fikri ABŞ-ın gəlib Fars körfəzində "varmı mənə tərs baxan" deyərək meydan sulamasına, Rusiyanı sanksiyalarla çökdürməsinə, Türkiyəni hədələməsinə və digər yerlərdə güc nümayiş etdirməsinə görə demirəm, yazının birinci cümləsindəki xəbərə görə deyirəm.

ABŞ boynuyoğun dövlət olmasa, onun vətəndaşlarını hər yerdə döyə bilərlər. Döyərlər və cəzasız qalarlar. Amma indi məlum olur ki, Delaver ştatının 51 yaşlı sakini Temmi Lourens-Deylin otelə döyülməsindən sonra ABŞ-dan bu ölkəyə gəlməkdən imtina edən və rezervasiyalarını ləğv edən turistlərin sayı o qədər çox olub ki, otel boş qalıb və avqustun 15-dən noyabrın 7-ə qədər bağlı qalmağa məcbur olub.

Hələ bu, məsələnin bir tərəfidir. Döyülən qadın otel rəhbərliyini məhkəməyə verib (çünki onu döyən otelin işçisi olub) və 3 milyon dollar təzminat istəyir. Əmin ola bilərsiniz ki, həm Dominikan respublikası, həm də "Majestik Resorts" kurortunun administrasiyası ABŞ-ın boynunun yoğunluğunu, əlinin uzunluğunu, üzünün bozluğunu görecəklər və döyülən qadına babat təzminat ödəməli olacaqlar.

İsrailin ərəzicə cılız cürəpəsinə baxmayın, o da boynuyoğun dövlətdir, imkan verməz ki, dünyanın o başında olsa da, kimsə onun vətəndaşını şapalaqlasın və cəzasız qalsın. Mümkün deyil.

ABŞ-ın bu xasiyyəti barədə bir xətirəm də var. 15-20 il öncəydi, Çingiz adlı bir polis polkovnik-leytenantı vardı, təmiz, prinsipial, amma sərt və hökumətə vəfali adam idi. Elə bir mitinq-nümayiş olmadı ki, Çingiz müəllim orada ön sırada olmasın. İcazəsiz mitinqlərin dağıdılmasında ən çox fəallıq edənlərdən biri idi, bəzən elə keçən aksiya iştirakçılarının rəsi ilə zərərsizləşdirilməsini özündə edirdi. Həminin ondan zəhləsi gedirdi, amma Çingiz müəllim poqon, əlində ratsiya, başında furajka, arxasında hökumət və qanunlar vardı. Ona bir söz demək mümkün deyildi.

Düzdür, bir dəfə laçınlı qəssablar aksiya keçirən zaman onun başını Yasamalda daşla vurub yarımışdılar, amma Çingiz müəllim tezliklə sağalıb sıraya qayıtmışdı. Hərçənd o baş-daş söhbətindən sonra adamın beynində təbəddülət əmələ gəlmişdi. Bir dəfə o, Yasamal məhkəməsinin girişində ABŞ səfirliyinin işçisi Conatan Henikin qarşısını kəsib dedi ki, içəri girə bilməzsən. Çox abırlı adam olan Henik ona kim olduğunu dedi və siyasi motivli məhkəmədə iştirak etmək arzusu-nu dilə gətirdi, amma Çingiz müəllim dedi ki, yox, dediyim dedikdir. Coni israr edəndə Çingiz müəllimin babat ingiliscəsinin olduğu (daşdan sonra olmuşdu) ortaya çıxdı, o, üzünü cənab diplomata tutub, təmiz ingiliscə dedi: "Qou houn, ser". Yeni "rədd ol".

Conatan ta polkovnik-leytenantın sözünü çevirmədi, "qou houn" deyirsən, elə olsun" ədəsi ilə dönüb getdi.

Bu, Çingiz müəllimin əlində ratsiya, çiyində poqon hərlediyi axırıncı iş həftəsi oldu. Conatan Henik kimə nə dedisə, o kim də söhbəti haralara çıxardısa, məlum oldu ki, Çingiz müəllim yaşının çatmasıyla bağlı istefaya getməlidir.

Bu söhbət ABŞ-ın "boynuyoğun dövlət" olmasının bir işarəsidir. ABŞ-ın hesabatında adı çəkilən "işgəncə kralı"nın qəfildən infarktdan ölməsi də o xanəyəndir.

Yeri gəlmişkən, Rusiyanın boynu da incə, zərif deyil. Onun da diplomatına hər saat "idi na yuq" demək olmaz. "Nerviləner, xlapota" eder.

Amma elə ölkələr də var ki, yeri gələndə dünyaya bisepts-trisepts nümayiş etdirir, hərədən ağziüstə yerə atılıb "jim" eləyir, amma qısqı bərk gələndə aşağı ətrafı "jim-jim" edir. Belə dövlətin vətəndaşı başqa yerlərdə döyüləndə reaksiya adətən belə olur: "Görən nə zibil işi var ki, tutub döyüblər. Farağat adamı döyməzlər".

Ona görə də boynunun yoğun olması hələ heç nə demək deyil. Əsas odur ki, vətəndaşı döyülən, öldürülən dövlət hadisəni o yoğun boynuna verməsin. Honduras və Qvatemala kimi.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin (AYB) növbəti qurultayı əfəsinə yenidən bu qurumla bağlı müzakirə və mübahisələr qızışdı. AYB sədri yazıçı Anarın "Yeni Müsavat"a verdiyi son müsahibəsi bu mübahisələri daha da kəskinləşdirib. Fikirlər səslənir ki, ümumiyyətlə AYB ləğv edilsin, çünki bu qurum sovet dövründə həmin hakimiyyətin ideologiyasına xidmət edən qurum olub və hazırda belə qurumun fəaliyyətinin davam etdirilməsinə heç bir ehtiyac yoxdur.

bu cür müzakirələrə xərcləyirlər. Niyə axı ləğv olunsun? Baxın görün orada nə qədər adam işləyir, maaş alır".

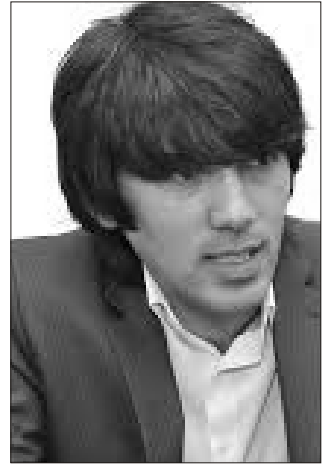
Aqil Abbas AYB-də sədr seçkisinə də münasibət bildirdi: "AYB-də sədr seçimi seçki yolu ilə aparılır. Kim istəyirsə namizədliyini irəli sürsün. Bildiyim qədər 18 yaşından yuxarı hər kəs namizədliyini irəli sürə bilər. Amma bu məsələni qalmaqala çeviriblər. Bu ona, o buna deyir, deyirlər".

Behrudi Anarla gənc yazarlar arasında baş verən qalmaqala da münasibət bildirdi: "Anar mənim hər zaman hörmət etdiyim yazıçı olub. Məsələn, onun "Otel otağı" əsərini hər zaman seve-seve oxumuşam. Düşünürəm ki, əgər Anar olmasaydı, Azərbaycan ədəbiyyatının bir səhifəsi ağ olardı, bunu qətiyyətlə deyirəm. Amma bu ona bəraət vermir ki, gənc yazıçılar barəsində o sözləri desin. Son açıqlamalarını

maq mümkünsüzdür. Orda nəse məzhəkəyə bənzər bir proses gedir. Şəxsən mənim üçün heç bir halda maraqlı deyil. İnsan beyninə çip yerləşdiriləyən bir zamanədə AYB haqda danışmaq anoxronik görünür".

Yazıçı Kəramət Böyükçölə görə isə bu məsələdə Azərbaycan digər ölkələr ilə müqayisə etmək doğru deyil: "Niyə düşünürsən ki, digər ölkələrdə yazıçılar birliyi yoxdur, deməli bizdə də olmamalıdır? Düşün-

"AYB ləğv olunsun" fikirlərinə yazarlardan reaksiya

Aqil Abbas: "Bu AYB-nin xalqa, dövlətə axı nə ziyanı var?"
Rüstəm Behrudi: "AYB-nin ləğv olunmasını istəyəndə Anar dedi ki.."
Vüqar Əhməd: "Bəs AYB olmasa, necə olacaq?"
Kəramət Böyükçöl: "AYB qalmalı, sədri də Anar olmalıdır"

Bir çoxu demokratik cəmiyyətlərdə yazıçılardan dövlətdən maliyyələşən hansısa birliyin olmamasını əsas götürərək, AYB kimi qurumun bu gün də fəaliyyət göstərməsinə normal qəbul etmir. Bəs tanınmış yazıçı və şairlərimizin, gənc yazarların məsələyə münasibəti necədir?

AYB-nin üzvü, deputat Aqil Abbas digər ölkələrdə də AYB kimi qurumların olduğunu diqqətə çatdırıb: "Bu yanlış fikirdir ki, heç bir ölkədə AYB kimi qurumlar yoxdur. Məsələn, qaradaş Türkiyədə "Türkiyə Avrasiya Yazarlar Birliyi" var. O cümlədən Rusiyada və digər ölkələrdə belə qurumlar fəaliyyət göstərir. Onların bəziləri dövlət tərəfindən, digərləri müxtəlif təşkilatlar tərəfindən maliyyələşir. Ümumiyyətlə, soruşmaq istərdim ki, bu AYB-nin kimə nə ziyanı var? Heç olmasa "Azərbaycan", "Qobustan" jurnalları, "Ədəbiyyat" qəzeti çap olunur, sonra da oradakı yazılardan qonrar alıb gənc şair və yazıçılara maddi köməklik edir, evlə təmin edir. Gənc yazıçıların kitablarını çap edir, hər il bildiyim qədər 30-a yaxın yazıçıya prezident təqaüdü verir, gənclərə 300, yaşlılara 5000 manat təqaüd verir. İmkan daxilində yardımlar edir. Bir daha sual edirəm, bu AYB-nin xalq, dövlətə nə ziyanı var? İstəmirsənsə, yazılma, mən şəxsən heç bir partiyanın üzvü deyiləm. Kimsə mənə hansısa partiya məcburən üzv edə bilərmi? Gənclər istedadlı uşaqlardır, amma bəzən istedadlarını

şair Rüstəm Behrudi isə qeyd etdi ki, hələ 1997-ci ildə bu qurumun ləğv olunması ilə bağlı təklif irəli sürüb: "Həmin il mərhum prezident Heydər Əliyev ilə görüşdə bu məsələni qaldırmışdım ki, AYB-yə ehtiyac yoxdur. Ümumiyyətlə, hazırda dünyada ölkələrimdə belə bir qurum yoxdur. Yeni bu qurum sovet ideologiyasından yoxsulanan bir təşkilat idi, bununla da çalışdırlar ki, yaradıcı adamları öz xidmətlərinə cəlb etsinlər. Yaxın qonşumuz Türkiyədə də dövlət nəzarətində olan yazıçılar qurumu, təşkilat yoxdur. Eyni düşüncəyə malik, eyni yaradıcılıq üslubuna malik yazıçılar özləri belə bir təşkilat yaradır və onun ətrafında cəmləşirlər. Bu zaman özləri də bu təşkilatı maliyyələşdirir, mükafatlar təyin edir, üzvlərinə dəstək olurlar. Bu yeni yaradıcı insanların özlərinin yaratdığı qurum olur. Hətta 1997-ci ildə mərhum prezidentlə görüşdə bu məsələni qaldıranda yazıçı Anar mənə dedi ki, "Sənə kim icazə verib ki, bu sözü deyəsən?" Mən də ondan qeyd etdim ki, bu mənim şəxsi fikrimdir. Onu da qeyd etdim ki, mən artıq 2-3 ildir ki, AYB-dən imtina etmişəm. Boynuma götürdüyüm missiyanı həyata keçirmək üçün bu quruma nə ehtiyacım, nə də marağım olub. Mən 30-40 il bu qurumun üzvü olsam da, bir dəfə də olsun ora ayağım dəyməyib. Kitabların xarici ölkələrdə, Azərbaycanda çap olunub, ən azı ədəbiyyatımızda Rüstəm Behrudi imzası var".

Anara yaraşdırmadım. Düşünürəm ki, Mirzə İbrahimov AYB-nin sədri olduğu dövrdə Anar indi o gənclərin haqqında düşündüyünü İbrahimov haqqında düşünüb. Onun bu yaşda AYB-ə sədr olmasına ehtiyac yoxdur. Çox xoşluqla, hörmətlə həmin kreslonu gənc yazıçılara verib, getmək olar. Hazırda Azərbaycan ədəbiyyatına çox güclü nəsil gəlir. Doğrudur, onların özlərini indi təsdiq edə bilmir, kifayət qədər tanınmır, amma çox istedadlıdır. İndi AYB sədrliyinə namizədliyini irəli sürən yazıçıların bir neçə kitabına ön söz yazmışam. Və mən onların istedadına inanıram. Nəsilər dəyişən kimi kresloların da sahibləri dəyişməlidir".

Şair Vüqar Əhməd isə AYB-nin ləğv olunması fikirləri ilə razılaşmadığını dedi: "Bu qurumun yazıçılara maddi və mənəvi dəstəyi var. Mən də bu qurumun üzvüyəm və qeyd etdim ki, onun fəaliyyətinin davam etməsinə ehtiyac var. Gözümüzü açıb bu qurumu görmüşük. Qeyd edirlər ki, digər ölkələrdə yoxdur. Bizim digər ölkələrlə nə işimiz var? Əgər qurum yazıçılara maddi və mənəvi dəstək olarsa, prezident təqaüdü ilə təmin edirsə, ev verirsə niyə də olmasın? AYB olmasa bəs necə olacaq?"

Yazıçı Qan Turalı isə AYB haqqında istənilən müzakirə, mülahizə, polemikaya ehtiyac olmadığını bildirdi: "Hər şey çox aydındır. Orxan Pamuk da gəlsə keyri yoxdur. Bu yanaşma ilə ədəbiyyatın inkişafına nail ol-

Halidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Ermenişünas-alim, Türkiyənin Kayseri şəhərindəki Örciyöz Universitetində peşəqoju fəaliyyətlə məşğul olan professor Qafar Çaxmaqlı ilə müsahibəmizin ikinci bölümünü təqdim edirik. Doğum günü bəhanəsi ilə baş tutan söhbətimizdə aktual məsələlərdən danışdıq.

(Əvvəli ötən sayımızda)

- Bəs Azərbaycanda necə, ermənişünaslıq ixtisasına ehtiyacın olduğu qənaətinizdir? Qayıdub burda çalışmaq istəməzdiniz ki?

- Təxminən eyni dövrdə Bakı Dövlət Universitetində də eyni tipli mərkəzin açılmasının və peşəkarcasına tədris aparılmasının təşəbbüskarı olmuşam. Mən Erməni Araşdırmaları Mərkəzinin yaradılması layihəsini vermişdim. Amma burada mən dediyim olmadı, işləməyən bir laboratoriyanın adını dəyişdirməklə belə bir mərkəzi qurmuş hesab elədik. Bu, özünüaldatmadan başqa bir şey deyildi. Təbii ki, bu cür qarşıya qoyulan məqsədləri reallaşdırma bilməzdik, o səbəbdən həmin laboratoriyanın başını buraxdım. EBDU-da tarix fakültəsində erməni dərslər keçirilirdi - o zaman da, indi də. Bunun isə heç bir effekti olmaz. Söhbət Ermənistanla, erməni dili ilə bağlı mütəxəssis hazırlamaqdan gedirsə, bura tələbə qəbulu keçirilməlidir, Türkiyədə olduğu kimi. Bu tələbələr birinci kursdan sona qədər erməni dili ilə birlikdə bu xalq, onun keçdiyi yol, düşüncə tərzini, psixologiyasını, türklərlə, bizimlə münasibətlərini bütün incəlikləri öyrənilməlidir. Bu olmayacağına, sənin mütəxəssisin də yarımçıq olacağı, onun qarşısına qoyduğunuz hədəflərə də çatma bilməyəcəksən...

Əlbəttə, bu qənaətdəyəm ki, erməniləri kifayət qədər öyrənməməyimiz özü ilə başqa problemlər də gətirir. Ermənistanla bağlı müəyyən qərar verərkən onun doğru və yanlış olduğundan əmin ola bilmirik. Dönüb Azərbaycanda bu məsələni nizama salmaq işinə gəlincə, əlbəttə, mümkündür. Bir də Azərbaycan Türkiyə kimi deyil, burada erməniyə bilən adamlar hələ var. Amma onların çoxu yaşlanır, enerjisi azalır. Bu məsələdə də vaxt itirməməliyik, onlardan istifadə olunmalıdır. Hər şeyi vaxtında etməkdir. Bu yaxınlarda yeni yaradılmış Beynəlxalq Münasibətlərin Araşdırılması Mərkəzinin rəhbəri, hörmətli Fərid Şəfiyevə görüşdüm. Bu məsələləri bir qədər geniş müzakirə etdik. Bu mərkəzin müəyyən işlər görəyəninə inandım. Hər hansı bir işi görmək üçün ilk növbədə o problemə yanaşma düzgün olmalıdır. Hər cür kömək etməyə hazır olduğumu bildirdim. Ermənistanda bu tipli təxminən 20 araşdırma mərkəzi var. Onların Azərbaycan və ya türk dili problem yoxdur. Kifayət qədər mütəxəssisləri var. Buna rəğmən, İrəvan Dövlət Universitetində azərbaycanşünaslıq, türkşünaslıq və hətta Osmanlışünaslıq mərkəz və Elmlər Akademiyasında institutları var.

- Qafar bəy, artıq xeyli müddətdir ikinci vətəndaşınız. Türkiyədə özünü rahat hiss edirsiniz?

- Təbii ki, özümü yaxşı hiss edirəm. Türkiyənin birinci və ya ikinci olduğunu heç vaxt fikirləşməmişəm. Mən bu ölkədə də çox rahatam. Məşğul olduğum sahə üzrə ən mötəbər tədbirlərə dəvət olunuram, bu on il ərzində hər zaman, hər yerdə sayğı ilə qarşılanmışam. Bu, təkce peşə fəaliyyəti və alim araşdırmaçı işi ilə bağlı deyil. Azərbaycanlı olmaq yetərlidir ki, hər yerdə təbəssümlə qar-

“Türkiyədə təbliğat işində ermənilərə uduzuruq”

Qafar Çaxmaqlı: “Azərbaycanın təhlükəsizliyinin təmin olunmaması Türkiyə üçün də təhdiddir”

“Adambaşı iki manata girdik dənizə, orada olan masa üçünsə bizdən 10 manat aldılar”

şılansan. Bizim kənd 1921-ci ilə qədər Türk sərhədləri içində olub, bizimkilər bazarlığa Qarsa gediblər. İndi orada yaşayanlar mənə o qədər doğmadır ki, onları heç zaman ayırd etmirəm. Bizi Türkiyə ilə əslində şərti sərhədlər ayırır. Xalq eyni xalqdır. Bəzən zarafatla deyirəm ki, bütün tənbəllər burada qalıb, daha qoçaqlar Anadoluya üz tutub. Əlbəttə, uzun illər bir-birindən uzaq düşməklə onlar başqalaşdırıb, milli-psixoloji fərqlər yaradıb. Amma bütün bunlar zaman içində aşılacaq məsələlərdir. Bu da get-gəllərlə ola bilər. Azərbaycanla Türkiyə arasında sanki bir baryer qoymağa həvəsli, yaxud məqsədli adamların olduğunu da dilə gətirməyimiz lazımdır. Türkiyə vətəndaşı Gürcüstana neçə illərdir şəxsiyyət vəsiqəsi ilə gedib gəlir, bizdə isə Azərbaycana viza yenidən ləğv olundu. Baxın, ne üçün İstanbulla və ya digər Türkiyə şəhərlərinə biletlər 300 manat olmalıdır? Başqa yerlərdə onun yarısı qiymətinə uçmaq olursa, icazə verin şübhələnmək. Kimsə əlaqələrimizin, gediş-gəlişin asanlaşdırılmasına mane olur. Siyasi olaraq da Azərbaycanı Türkiyədən

ayırmaq mümkün deyil, nə vaxtsa bu iki ölkənin müəyyən əsaslarla birləşməsi də mümkündür. Bu ayrı bir mövzudur, amma burada onu vurğulayım ki, Azərbaycanın gələcək təhlükələrdən qorunması üçün konfederativ əsaslarla Türkiyə ilə bütövləşməsi qaçılmaz realıq olacaqdır. Bəzən mənə elə gəlir ki, biz Qarabağ məsələsini öz xeyrimizə həll edə bilməyəcəyik. Bu işi Türkiyənin öhdəsinə buraxmaq istəyi keçir qəlbimdən. Onu necə etmək olar? Bunları oturmaq fikirləşməliyik.

- Qafar bəy, Türkiyədə olsanız da, daim Azərbaycan mətbuatında Qarabağla bağlı gedişatı sərif-nəzər edirsiniz, şərhləriniz olur. Təbii ki, bu, çox yaxşıdır. Bu sahəni mükəmməl bilən ekspertlərin şərhlərinə daim ehtiyac var. Amma nədənsə Türkiyə mediasında sizi az görürük. Səbəb nədir?

- Mən Türkiyəyə yeni gedəndə dostların xahişi ilə qəzetlərdən birində köşə yazmağa başladım. Sonra bu işi davam etdirmədim. Səbəbini deyəcəyəm. Mən demək olar ki, hər gün Dağlıq Qara-

bağla bağlı gelişmələri izləyir, erməni-türk münasibətləri ilə bağlı bütün siyasi proseslərə münasibət bildirirdim. Düşmənlər ölkədə oynanılan oyunlardan xəbərim olurdu və bu mənada Qarabağla bağlı gerçəkləri çatdırmağı özümə bir ziyalı kimi borc bilirdim. O fikirdə idim ki, Azərbaycanın səsi daha gur eşidilməlidir. Kim fikirləşirsə ki, Türkiyədə Azərbaycanın təbliğatına, onun tanılmasına ehtiyac yoxdur, kökündən yanılır. Bəlkə sizin rastınıza çıxmır, amma Türkiyə verdiyim müsahibələrdə daha çox bu məsələlərə yer ayırmağa çalışıram. Türkiyədə də Qarabağ həqiqətləri barədə düşüncələr bizdən fərqli olduğundan orada daha çox bilgi vermək ehtiyacı var. Bacardığım qədər bunları həm konfranslarda, elmi məqalə şəklində çatdırmağa çalışıram. Bu illər ərzində mənim Türkiyədə 7 kitabım çıxıb. Amma siz düz deyirsiniz, fəal deyilik, biz Türkiyədə Azərbaycan olaraq bir mediada, toplumdada güc mərkəzi yada bilməmişik. Bilirsiniz, bu da hardasa lobbiçilikdir. Başqa ölkələr, deyək ki, ermənilər medianın təsir gücündən istifadə etmək üçün öz adamlarını yetişdirir, onları illərlə hazırlayırlar, biz onun qayğısına qalmırıq. Baxın, Rusiya TV-lərinin istənilən siyasi tok-şousunda bir-iki erməninin iştirak etməsi yalnız həmin şəxslərin öz qabiliyyətinin nəticəsidir, erməni lobbiçiliyinin nəticəsidir, böyük ehtimalla, onun arxasında dövlət və onun təmsil edən təşkilatlar, qurumlar dayanır. Türkiyədə də elədir. Sizcə, Hrant Dink özbaşınası meydana çıxmışdı? Mahcupyanın, Markar Yesayanın, digərlərinin də arxasında hansısa erməni zəngini və fondu dayanıb - dayanmamasını deqiq bilən varmı? Mahcupyanı baş nazirə baş məsləhətçi olaraq soxuşdurmuşdular. Bu təyinatı etirazımı mətbuatda bildirməyən yazmışdım ki, “gün gələcək Mahcupyan başbakana “erməni soyqırımı”nı tanımaq sırası Türkiyəyədir” məsləhətini verəcək. Elə də oldu. Dönənin başbakanı Davudoğlu isə 1915 erməni

təhcirinin cinayət olduğunu demək qədər naşılıq etdi. Demirəm ki, bunu Mahcupyanın tövsiyəsi ilə söylədi, amma Mahcupyan erməniliyini etmişdi. Tam məsuliyyətlə deyirəm, Türkiyədə təbliğat işində Azərbaycan olaraq ermənilərə uduzuruq. Bu, mənim və ya ayrı-ayrı jurnalistlərin, siyasətçilərin, toplumun digər üzvlərinin fəal olub-olmamasından asılı deyil, onun arxasında duran gücdən və belli strateji hədəflərdən asılıdır. Ermənilərin bəlli hədəfi var, bizimki yoxdur. Mən professoram, akademikəm, mənim fəaliyyət və ola bilsin onları uca səslə dilə gətirməyi məhdudlaşdırır. İctimai fəal olmaq üçün başqa şərtlər, başqa şəraitlər olmalıdır. Yəni deyirəm, bunu dövlətin qurumları dü-

ümid bəsləyir. Bəs Türkiyədə necə, bu yardımın real olduğu görünürmü?

- Dağlıq Qarabağda antiterror əməliyyatlarına Ermənistanın reaksiyası bəllidir, o zaman biz Türkiyəyə rəsmi müraciət etməliyik. Türkiyə özünün də təhlükəsizliyini təmin etmək üçün Azərbaycanın daxilində olan bu separatçıları məhv etməlidir. Türkiyənin yardımı olmasa, biz bu problemi öz xeyrimizə həll edə bilməyəcəyik. Bölgədə siyasəti yenedən dizayn etməyə ehtiyac var. Türkiyə neçə illərdir ki, Ermənistanla “Qarabağdan ordularını çıxart” şərti qoyur. Bu, dəyişmir. Amma onun dəyişməsinin də vaxt gəlib. İndi deməlidir: “Qarabağdan ordularını çıxart, yoxsaE” Bu “yoxsa” artıq işlənilən hazırlanmalıdır. Azərbaycanın təhlükəsizliyinin təmin olunmaması hardasa Türkiyə üçün də bir təhdiddir. Baxın, Türkiyə öz təhlükəsizliyini təmin etmək üçün Suriyanın və İraqın Şimalında bəzi yerlərdə 50 km-ə qədər təhlükəsiz bölgə yaradır. Amma Azərbaycan ortasında işğal var. Dövlətimizə, hətta Bakıya belə, təhdidi necə qəbul etmək olar?

- Qafar bəy, Türkiyə turizm üçün unikal məkanlardandır. Bəs Azərbaycana gələndə harda dincə bilərsiniz? Sizi Vətəndə narazı və ya razı salan nələrdir?

- Ümumiyyətlə, turizmin inkişafına səbəb olan cəhətlər - ucuzluq və yüksək xidmətdir. Bunu anlamağa nə var ki? Türkiyədə buna nail ola bilərik. Azərbaycanda isə bunun hər ikisi yoxdur. O səbəbdən də gələn turistlər ikinci dəfə buraya üz tutmur. Mən Azərbaycanda əsasən Bakıda oluram. Arada ailəlikcə yaxın, sərin rayonların birinə qışamüddətli səfər edirik. Hələ rayonlara çıxmamışıq. Yəqin ki, isti düşməsini gözləyirik.

-Bakıda olanda dənizə necə, gedirsinizmi? Yoxsa dəniz sizi ancaq Türkiyədə çəkir?

- Çox da dəniz marağım yoxdur. Elə vaxt olub ki, Novxanıda bağda qalmışıq, yay uzununu bir dəfə də olsun dənizə getməmişəm. Amma indi nəvələr məcbur edir. O gün getmişdik Şıx çimərliyinə. Adambaşı iki manata girdik dənizə, orada olan masa üçünsə bizdən 10 manat aldılar. Hələ ucuzu buradır. Demək, dəniz kimlərsə qazanc mənbəyidir. Hasarlanmış dənizi görəndə adamın ürəyi ağrıyır, bu xalqa yazığın gəlir. Belə şey heç bir ölkədə yoxdur. Mətbuat bu qədər yazır, bir hasar sökülüb mündiyəncən?

- Azərbaycanda dənizdə boğulanların sayı fəlakətli həddədir. Türkiyədə durum necədir? Sizcə, biz niyə batırıq, təkca Xəzər dənizi günahkar?

- Həm də uşaqlar... O gün 4 uşağın batması xəbərini oxuduq, insanı sarsıdan hadisə idi. Belə faciə olar? Bu nədir ki, onun qarşısını almaq mümkün olmasın? Məgər insanların plyajlarda təhlükəsiz çimməsini təmin etmək çətindir? Burada Xəzərin nə günahı var? Türkiyədə boğulanların sayı bizdəki qədər deyil.

- Ailə üzvləriniz, onların məşğuliyyəti haqda da oxucularımızı məlumatlandırmağımızı xahiş edirsinizmi...

- Bir ayağım Türkiyədə, bir ayağım Azərbaycandadır. Yoldaşım orta məktəbdə müəllimdir. Üç övlad böyütmüşük. Yaxşı təhsil alıblar. İki övladım evlidir. Dörd nəvəm var. Problemlərimiz yox deyil. Lakin onları dilə gətirməyin mənası yoxdur. Hamının qarşısını çıxan məsələlər bizim də qarşımızda çıxır.

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Öpüşən qəbirlər

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Qazdır məzarımı çeşmə başında,
 Sal sinəm üstündə yol, incimərəm"

(Aşıq Ələsgər)

Deyir Bərdədə bir sinifin (ya da sinfin) bütün uşaqları universitetlərə qəbul olunmuşdur. 27 nəfər. Zarafat deyil. 1989-cu ildə mən Narxoza girəndə (yeri gəlmişkən, indi hərdən görürəm doğma məktəbimin adını ingiliscə UNEK, UNEC yazırlar, qəlbim fərəhlə dolub-daşır; sanki Massaçusets Texnoloji Universiteti - MIT, Orta Doğu Texnik Universiteti - ODTU oxuyuram) bizim qrupda hardasa 28 nəfər var idi. Onlardan biri Naftalanın milis rəisinin oğlu idi, bir dəfə "Ali riyaziyyat" müəllimi Aftandil Muğalov ondan iki dəfə ikinin neçəyə bərabər olduğunu öyrənməyə uğursuz cəhd etmişdi. Dəqiq yadımda qalmayıb, yanıltıramsa artıq ikinci semestrə bu unikal intellekt yiyəsini məcburən qiyabi şöbəyə keçirdilər. Halbuki biz ondan qarşıdakı beş ildə nələrlə öyrənərdik... Eh, şair demişkən, ötən günlərimi qaytaraydılar, gələn günlərimi kreditə verərdim. Ya da belə: "Yada düşər məndən rüşvət istəyən müəllimlər, Həzin-həzin ağlaram, Mən o ali təhsil xatirəsini, Daim qəlbimdə saxlaram". Nəse, təmizdən çox uzağa getməyə, qayıdıb görürük növbəti qəbul imtahanının vaxtıdır, biz isə hazırlaşmamışıq.

Hazırda Məleykə xanım başda olmaqla təhsil ekspertləri Bərdədəki əhvalatın sirrini çözməyə çalışırlar, ancaq burada hər hansı gizli məsələ yoxdur. Bərdədə təhsil uğurları regionun deputatı Zahid Orucun uzun illər göstərdiyi fəaliyyətin, gərgin əməyin nəticəsidir. Ötən illərdə oxşar hadisə Biləcərindəki 297 sayılı məktəbdə də yaşanırdı, cüzi fərqlə. Biləcərində bütün sinifdən yalnız 1 uşaq ali məktəbə girə bilməmişdi. Aparılan elmi-sosioloji araşdırmalar nəticəsində həmin uşaqların da Biləcərinin əbədi, daimi, dönməz, tarixi deputatı Hacı Mədər müəllimdən, onun regiona qayğı və diqqətindən riqqətlənib şövqləndiyini, oxuyub rövneqləndiyini göstərmişdi.

Ancaq əlbəttə, təkçə deputatların umuduna qalsa təhsilimiz bu qədər inkişaf eləyə bilməzdi. Ortada nəse başqa uğur elementləri də olmalıydı. Məsələn, hansısa müqəddəs yerin təsiri, övliyalardan duaları, nə bilim, pir, ocaq, falçı, cindar və sairə. Mən bu istiqamətdə araşdırarkən çox maraqlı faktla qəfildən üz-üzə qaldım: Bərdədəki qəbristanlıqlardan birində öpüşən başdaşları varmış! Neçə illərdir camaat bu qəbir daşlarını bir-birindən ayırır (ya xəşi iş deyil ki, əllərindən gəlməsin), lakin bir azdan gəlib görürlər daşlar yenə bir-birinə söykənibdir.

Yerli alimlər, həmçinin AMEA Pırşünaslıq İnstitutu, Şamaxı Rəsədxanasının Qurban bayramı, Ay, Pluton və Haron Tədqiqat Mərkəzi həmin başdaşları (bəlkə də başdaşları - qrammatik savadım bir az axsayır, üzrlü sayın; köhnə dostum İsmixan müəllim də həmişə mənə bunu irad tutur ki, gah "məşhur" yazırsan, gah "məşhur") haqda elmi dəlilləri toplamış, Sərdar bəyi Nobel ödüünə namizəd... yox, bu nəse səhv düşdü, üzrlü sayın. Qısa, arxeoloji qazıntılar vasitəsilə isbatə yetmişdir ki, Bərdə qəbristanlığında türkün sözü, sarmaş-dolaş olmuş bu məzarlarda iki sevgili yatır. Romeo və Cülyetta, Leyli və Məcnun, "Kəmalə-Nərmin" şadlıq sarayı, Tanya və Kərəm (bu da elmi şəkildə tapılıb ki, əslində Əsli erməni qızı olmayıb, belorus olub, adı isə Tanya imiş; alçaq ermənilər tariximizi saxtalaşdırıbdır), Milli Şura və REAL, AXCP-Müsavat kimi sevgililərdən ikisi də qədimlərdə bu ərazidə yaşamışdır. Rəvayətə görə oğlan müxalifətçi, qız isə iqtidar nümayəndəsi imiş. Atası qızı oğlana verməyibdir, istəyiblər qoşulub qaçsınlar, buna da hüquq-mühafizə orqanları mane olub. Oğlanı qanunsuz sərbəst toplaşmaq maddəsiylə 15 sutka həbs ediblər, çıxanda gedib Almaniyadan siyasi sığınacaq alıbdır, qızı da regional diaqnostika mərkəzində tibb bacısı vəzifəsinə təyin ediblər.

Düzü, heç indi bilmirəm bu rəvayəti başdaşlarına, daha sonra təhsilə necə bağlamalıyam, o üzədən nöqtəni qoyuram.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın sentyabrın 22-də ABŞ-a, Los-Ancelesə planlaşdırılan səfəri barədə məlumat vermişik. Hələlik bu səfərin dəqiq gündəliyi bəlli deyil. Erməni mənbələri yazır ki, Paşinyan öncə BMT Baş Məclisinin növbəti sessiyasına qatılacaq və Nyu-Yorkdan Los-Ancelesə yollanacaq.

Bir şey dəqiqdir ki, bu dəfə də erməni tərəfi, o cümlədən Amerikadakı erməni lobbisi səfərlə bağlı ən əvvəl siyasi hədəflər güdəcək, Paşinyanın Birleşmiş Ştatlarda yüksək səviyyəli görüşlərini təşkil etməyə çalışacaq. Artıq indidən bu yöndə hərəkətlənə başlayıb. Təbii ki, ABŞ prezidenti Donald Tramp ilə heç olmasa, qısa müddətli görüşə nail olunması məxsusi diqqət mərkəzindədir.

Yerli media isə baş nazirin Amerikaya qarşıdakı səfəri və onun mümkün nəticələri ilə bağlı təxminlər qurmağa başlayıb. Bu xüsusda erməni KİV-də gedən şərhlər diqqət çəkir. Şərhlər əsasən Paşinyanın nə dərəcədə Ağ Evin kəndarına yaxın düşə biləcəyi yönündədir.

Yada salaq ki, Nikol Paşinyanın ABŞ-a keçən ilki ilk səfəri uğursuz olmuşdu. Baş nazir okeanın o tayından pərt qayıtmışdı - əgər Tramp ilə BMT dahlizində şəkil çəkdirmək uğur sayılmazsa. O zaman təzəcə "məxməri inqilab" eləmiş Paşinyan çox ümidli idi ki, işğalçı ölkəni ABŞ-a "demokratiya adası" kimi sırayıb ondan "demokratiyaya dəstək" adı ilə böyük paralar qopara biləcək, bütövlükdə Ağ Evin ciddi siyasi himayəsini əldə edəcək. Alınmadı. Amma hədəf yerində qalır. Ermənilər yenə ümidlidirlər ki, bu dəfə həm ermənipərəst konqresmenlərin, həm də Amerikadakı lobbinin səyləri sayəsində nəticə olacaq. Lakin bədbin düşüncələr daha çoxdur.

"Nikol Paşinyanın BMT Baş Məclisinin ötən ilki sessiyasında iştirakı və ABŞ-a bununla bağlı səfəri mahiyyət etibarilə iflas oldu. Nikol Paşinyan istər BMT-də, istərsə də digər yerlərdə məxməri inqilab haqda danışaraq, Ermənistanı inqilab prizmasından təqdim elədi, ancaq bu, hər hansı müsbət reaksiya doğurmadı. Erməni tərəfinin Donald Tramp ilə Paşinyanın görüşünü heç olmasa BMT Baş Məclisi dahlizində təşkil etmək məqsədini itirirdi. Amerika tərəfdən hətta ittiham səslənir ki, ABŞ vəsaitləri hesabına hazırlıq keçən erməni hərbiçilər indi ABŞ-ın rəqiblərinin - qaniçən Bəşər Əsəd və Rusiyanın xeyrinə Suriyada missiya həyata keçirirlər", - deyərək məqalədə qeyd olunur.

Yazıda daha sonra deyilir ki, Nikol Paşinyanın ABŞ səfəri məhz belə qəliz, çoxqatlı və mübahisəli kontekstdə baş tutmuşdur: "Bizim ABŞ-la əlaqələ-

İrəvan iki od arasında -

Bakı üçün təzə fürsət

Nikol Paşinyanın budəfəki ABŞ səfərinin də fiasko olacağı gözlənilir - səbəb; Tramp ilə heç olmasa, ayaqüstü görüş üçün yalvarışlar başladı; **erməni mediası: "ABŞ-la əlaqələrimiz böhranlı səviyyəyə enib..."**

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu barədə 1 in.am erməni portalının dünyəni erməni məqaləsində deyilir. Müəllif Sərkis Arsunı ardınca yazır ki, hazırda ABŞ-Ermənistan siyasi və iqtisadi əlaqələri böhran vəziyyətindədir. "Bunun bir sübutu "Arsax"a (Dağlıq Qarabağa - "YM") Amerika yardımlarının kəsilməsi, Ermənistanı isə azaldılmasıdır. Ancaq bu, yalnız görünən tərəfdir. İkitərəfli əlaqələrdəki böhranın kökləri daha dərin - nə barədə ki, bu günlərdə nüfuzlu amerikalı analitik Pol Stronski erməni KİV-ə müsahibəsində ətraflı danışdı, o cümlədən İrəvanın Suriyaya humanitar missiya göndərməsindən söz açdı. İrəvan Rusiyaya xoş gəlmək üçün Suriyaya belə bir missiya göndərəcək. Lakin bu addım ABŞ-la siyasi əlaqələri pisləşdirdi. Amerika tərəfdən hətta ittiham səslənir ki, ABŞ vəsaitləri hesabına hazırlıq keçən erməni hərbiçilər indi ABŞ-ın rəqiblərinin - qaniçən Bəşər Əsəd və Rusiyanın xeyrinə Suriyada missiya həyata keçirirlər", - deyərək məqalədə qeyd olunur.

Yazıda daha sonra deyilir ki, Nikol Paşinyanın ABŞ səfəri məhz belə qəliz, çoxqatlı və mübahisəli kontekstdə baş tutmuşdur: "Bizim ABŞ-la əlaqələ-

rimiz o dərəcədə aşağı səviyyəyə düşüb ki, hər şeyi təzədən, faktiki, ağ vərəqdən başlamaq lazımdır. Bu isə o deməkdir ki, Ermənistan hakimiyyəti köhnə, standart doqma və yanaşmalardan qurtulmalı və ikitərəfli əlaqələrin əsasında yeni alqoritmlər qoymalıdır. Əlbəttə, çox müsbət hal olardı ki, Paşinyanın səfərinin gündəliyində Ağ Ev Administrasiyasının yüksək səviyyəli nümayəndələri ilə görüşlər nəzərdə tutulaydı. Başqa yandan, bu görüşlər görüş xətrinə olmamalıdır. Tramp ilə görüş də daxil, onların hamısı erməni-Amerika əlaqələrinin gündəliyindən qaynaqlanmalıdır və həmin gündəliyə xidmət etməlidir. Əgər belə bir gündəlik yoxdursa, o zaman hətta Tramp görüşün də əsas nəticəsi Paşinyanın ABŞ prezidentliyi ilə şəfli çəkdirməsi olacaq".

Əslində belə də olacaq. Çünki Nikol Paşinyan ötən 1 ildə yalançı qərbçilikdən uzağa gedərək, Qərbin, öncəliklə də ABŞ-ın təqdirinə layiq heç bir addım atmayıb. Ermənistanı Rusiya orbitindən uzaqlaşdırmaq üçün iş görməyib. Vaşinqtonun ısrarlı istəklərinə rəğmənlər, bundan ötrü Qarabağ münaqişəsinin həlli yönündə hər hansı addım atmayıb. Əksinə, bu müddətdə iş-

ğalçı ölkə Rusiyaya daha sıx bağlanıb. Odur ki, bu dəfə Paşinyanın Tramp ilə adicə şəfli çəkdirməsi də böyük sual altındadır.

İşğalçı ölkənin hətta "qərbçi" Paşinyan dövründə də belə qəliz duruma düşəcəyini xeyli öncədən təxmin etməmişdik. Çünki xarici prioritetlərlə bağlı "iki stul" siyasətinin sonu yalnız bu ola bilərdi. Belə siyasətin mahiyyətində isə məkrli erməni istəyi dayanır. İrəvan çox istəyir ki, Ermənistanın bir əlindən ABŞ, o birindən isə ABŞ-ın qatı rəqibi Rusiya tutsun. Yəni bu iki supergüc bir-biri ilə çekişsə də olar, əsas odur onların hər ikisi işğalçı ölkənin yanında olsun və ona dəstək versin - biri hərbi-siyasi, digəri maliyyə-iqtisadi. Azərbaycan torpaqlarının işğalı da davam eləsin.

Bu siyasət iflas sayıla bilər. Buna Paşinyanın qarşıdakı ABŞ səfərində bir daha onun özü də daxil, hamı yəqinlik hasil edəcək. "İki stul" siyasəti artıq ona gətirib ki, Ermənistan faktiki, iki od arasında - Rusiya və ABŞ arasında qalıb. Bu, İrəvan üçün yeni risklər, Bakı üçün sə müəyyən əlavə fürsətlər yarada bilər - o cümlədən Qarabağ məsələsində...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Xankəndi şəhərində “Dağlıq Qarabağ Ermənistanıdır” iddiası ilə çıxış etməsi danışıqların taleyini sual altında qoyub. Hətta bir sıra ermənilərin bəziləri də baş nazirin bu mövqeyinin nə dərəcədə təhlükəli olduğunu anlayırlar.

Ermənistanda konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirməkdə ittiham olunan keçmiş prezident Robert Köçəryanın vəkil Ovanes Xudoyan Dağlıq Qarabağ ətrafındakı işğal edilmiş ərazilərin bir hissəsinin “Dağlıq Qarabağa aid olmadığını” deyib. Virtualaz.org xəbər verir ki, vəkilin bu sözləri ətrafında hay-küy qalxıb, onu az qala xəyanətdə ittiham etməyə başlayıblar. “Azadlıq” radiosunun erməni xidmətinin bildirdiyinə görə, qondarma “dqr prezidenti aparatının rəhbəri” David Babayan “artsax konstitusiyasına əsasən” bütün işğal edilmiş ərazilərin “dqr”ə aid olduğunu deyib. Onun sözlərinə görə, hər bir patriot hesab edir ki, keçmişə qayıtmaq mümkün olmayacaq, o cümlədən sərhədlər məsələsində. Vəkil Ovanes Xudoyan həmin fikirləri Ermənistanın İctimai Televiziyasına açıqlamasında 2008-ci il 1 mart hadisələri zamanı Dağlıq Qarabağdan İrəvana hərbi birləşmələrin yeridilməsi barədə danışarkən işlədib. Deyib ki, tanınmasından, yaxud tanınmamasından asılı olmayaraq Dağlıq Qarabağ “müstəqil dövlət vahididir” və özünün silahlı qüvvələri var. Və həmin silahlı qüvvələrin tərkibindən bir nəfər də olsun hərbiç Ermənistanı götürülməyib. Bu zaman jurnalist vəkilədən soruşub: “Bəyem siz zəbt olunmuş ərazilərdə Qarabağın tərkib hissəsi hesab etmirsiniz?” “Həmin ərazilərin bir hissəsi Dağlıq Qarabağ respublikasının ərazisi hesab edilə bilməz”, -vəkil belə cavab verib.

Köçəryan Azərbaycan ərazilərinin işğalına başçılıq edən biri kimi “Qarabağ qəhrəmanı”dır və onun vəkilinin işlətdiyi sözlər qondarma rejimin rəhbərliyini məmnun etməyib. Amma Babayan deyib ki, onlar bu mövzu ətrafında spekulasiya etmək istəmir. Çünki “konstitusiyada” bütün zəbt edilmiş ərazilərin “Dağlıq Qarabağ respublikası”na aid olduğu göstərilib.

Köçəryanı dəstəkləyən Daşnaksütun Partiyası isə məsələni şərh etmək istəməyib. Hakim “Mənim addımım” fraksiyasından deputat Vahan Tevosyan isə vəkilin “təsədüfən belə fikirlər işlətdiyinə” ümid etdiyini bildirib. Vəkil Xudoyan isə daha sonra Facebook-da izahatla çıxış edərək fikirlərinin yanlış yozulduğunu bildirib. Lakin bu polemika, hay-küy ondan xəbər verir ki, Ermənistan rəhbərliyi, siyasi dairələri işğal edilmiş ərazilərin ümumiyyətlə geri qaytarılmaması xəttini tutub. Və “bir qarış da olsun

“Miatsum” bəyanatı danışıqlara nöqtə qoydu - müharibə başlamalıdır mı?

Paşinyanın Xankəndi bəyanatı Köçəryan komandasının da etirazına səbəb oldu; **politoloq**: “Ermənistan savaş müstəvisinə keçəcək siyasət aparır...”

torpaq qaytarmamaq” artıq İrəvanın Qarabağ məsələsindəki mövqeyi hesab edilə bilər. Hansı ki, bunu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Xankəndində verdiyi son bəyanatlar, Qarabağı Ermənistanın tərkib hissəsi elan etməsi, ətraf rayonlarda qanunsuz məskunlaşdırma üçün yeni yolların, suvarma sistemlərinin çəkilməsi də təsdiqləyir. O zaman “bir qarış da torpaq qaytarmaq istəməyən” düşmənlə danışıqlar masası arxasında nədən danışasan?!

Ermənistan rəhbərliyinin bəyanatının ardınca cəbhə xəttində gərginliyin artması müşahidə olunur. Qazax istiqamətindəki erməni təxribatının qarşısı alındıqdan sonra düşmən Naxçıvan cəbhəsi boyunca təxribata əl atıb. Avqustun 15-i saat 21:30 radələrində Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədinin Naxçıvan Muxtar Respublikası istiqamətində düşmən tərəfindən atəşkəs rejiminin kobud şəkildə pozulması nəticəsində hərbi qulluqçumuz yaralanıb. Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun mətbuat xidmətindən ordu.az-a verilən məlumata görə, Naxçıvan şəhərindən müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılmış 2000-ci il təvəllüdü əsgər Babayev Həsən Adil oğlu Naxçıvan Muxtar Respublikasının Sədərək rayonu istiqamətində mühəndis işləri aparılan zaman düşmən mövqeyindən açılan snayper atəşi nəticəsində sağ nahiyəsindən güllə yarası alıb. Yaralanmış əsgərə dərhal tibbi yardım göstərilib, hə-

yati təhlükəsi yoxdur. Ermənistan Respublikası Naxçıvan istiqamətində məqsədyönlü şəkildə vəziyyəti gərginləşdirməyə davam etsə də Əlahiddə Ümumqoşun Ordunun bölmələri dövlət sərhədində əməliyyat şəraitinə tam nəzarət edir.

Bəzi müşahidəçilər hesab edir ki, N.Paşinyan diqqəti daşındakı problemlərdən yayınmaq üçün Azərbaycanı təxribata çəkir. Ancaq digər ehtimalla görə, əslində Paşinyan icraçıdır və o, digər qüvvənin tapşırıqlarını icra edir. Hesab olunur ki, indiki halda Qarabağda savaşı başlamaq üçün üçüncü qüvvəyə sərf edir. Ancaq Azərbaycanda ictimai rəy bundan ibarətdir ki, torpaqların azad olunması istiqamətində yaranmış istənilən fürsətdən yararlanmaq lazımdır.

Deputat Elman Məmmədov moderat.az-a deyib ki, baş verən olayların təhlili Azərbaycanın Qarabağ probleminin hərbi yolla həll etmək, ərazi bütövlüyünə güc yolu ilə təmin etmək variantını aktuallaşdırır: “Ermənilərin Qarabağ və ətraf rayonlarda törətdiyi vəhşiliklərin qarşısını almaqda ən böyük çətinlik bu torpaqlar üzərində faktiki nəzarətin düşməne məxsus olmasıdır. Nə qədər ki, işğaldakı torpaqlar ermənilərin əlindədir, onlar bu torpaqlarda istədiklərini edəcəklər. Bu ərazilərin təbii sərvətlərini də talayacaqlar, sularımızı da kəsəcəklər, film də çəkəcəklər və s. Bu gün Paşinyanın Qarabağa gəlib dedəsinin başından böyük qələt etməsi də bununla bağlıdır.

Bunlara son qoymaq üçün Azərbaycan hərbi gücündən istifadə edib əraziləri işğaldan təmizləməlidir. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü təmin edilməlidir. Bunun üçün ordumuzun yetərincə gücü var. Problemin yeganə fundamental həlli yolu budur”.

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə “Yeni Müsavat”a dedi ki, Qarabağda “miatsum” bəyanatı birbaşa Azərbaycana qarşı işğalçı siyasətin nəticəsidir: “Həmçinin Minsk Qrupunun həmsədrlərinin vasitəçiliyi ilə 20 ildən artıq aparılan danışıqların sonu olmalıdır. Ermənistan xarici işlər naziri Mnatsakanyan da Paşinyanın məlum çıxışına dəstək verdi. Demək, rəsmi İrəvan danışıqlarda maraqlı deyil və savaş müstəvisinə keçəcək siyasət ortaya qoyur. Qeyd edirəm ki, Paşinyan danışıqlara impuls verən və nizamlanma prosesində irəliyə aparılan heç bir bəyanat vermir. Hesab edirəm ki, son baş verənlər Azərbaycana kart-blans verirdi ki, hərbi əməliyyatlara başlasın. Rəsmi Bakı regionda baş verənlər proseslər fonunda öz siyasətini ortaya qoyur. Çünki Cənubi Qafqazda ehtimalı yoxdur ki, maraqlı ölkələr burada müharibənin başlanmasında maraqlıdır. Azərbaycanın müharibə qərarı tam qanuni haqqıdır və bu qərarı verməlidir ki, Qərb və Moskva münaqişənin həllinə başlasınlar. Ona görə də müharibə qərarı xeyrimizə olar. Diplomatik danışıqlara start verilir”.

M.Əsədullazadə hesab edir ki, o zaman Qərb Ermənistan qarşısında şərt qoyar: “Necə ki, aprel döyüşlərində sonra danışıqlarda irəliləyiş olmuşdu. Müəyyən məsələlər var ki, onlara görə irəliləyiş olmadı. Qərb çalışır ki, regionda Rusiyanın mövqeyini zəiflətsin və Moskva öz təsir dairəsini itirsin. Qeyd edirəm ki, Moskva Cənubi Qafqazda xüsusilə Qarabağda yenidən hərbi əməliyyatların başlanmasında maraqlı deyil. Çalışır ki, status-quo qorunsun. Çünki, regionda qeyri-stabilitet onun köklü maraqlarına ziddir. Məhz Moskva hesab edir ki, Qarabağ münaqişəsinin başlanması və Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi ABŞ və Qərbin maraqlarına cavab verir. Ona görə də burada savaş ehtimalı, Paşinyanın müharibəni qızışdıracaq açıqlamaları regionda geopolitik marağı olan digər dövlətlərdən qaynaqlanan bilər. Azərbaycan daima öz torpaqlarını geri almağa hazırdır. Paşinyanın bu kimi avantürist siyasəti onsuz da savaş ehtimalını yaxınlaşdırır. Amma, hələ ki, Rusiyanın Ermənistanda təsiri və regionda ümumi rıçaqları müharibənin başlanmasının bir qədər qarşısını alır”.

Politoloq dedi ki, Ermənistan baş nazirinin Qarabağda səsləndirdiyi “miatsum” bəyanatı və Qarabağa yardım ayırması əsasən, özünün hakimiyyətinin qorunmasına hesablanır: “Bununla həmçinin Qarabağ klanının mövqeyini zəif-

lətmək istəyir. Həmçinin özünə geniş dəstəyi bununla qazanacağını fikirləşir. Qeyd edirəm ki, bununla Qarabağda separatçı rejimi dəyişməyi planlayır. Hesab edirəm ki, onun bu açıqlamaları birbaşa aparılan Qarabağ danışıqlarında adekvat deyil, mümkün sülh imkanlarını heçə endirir. ABŞ səfəri öncəsi onun Qarabağla bağlı xal toplayaraq, oradakı erməni lobbisindən maliyyə yardımını almaq istəyir. Bilir ki, erməni lobbisi işğal zonasına maliyyə ayırır. Ona görə də səfər öncəsi Qarabağa 6 milyon ayırması əsasən siyasi gedişi, lobbiyə göstərmək istəyir ki, o bu məsələlərdə güzəştəz möv-

qə tutur və maliyyə yardımının ayrılmasında daha da maraqlıdır. Onun Sərkisyan-dan daha da kəskin mövqə tutması əsasən özünün siyasi dayaqlarının zəif olmasından irəli gəlir və Qarabağla bağlı xal toplamaqla rejimini möhkəmləndirməyə çalışır. Çünki, Ermənistanda siyasi hakimiyyətdə qalmaq üçün ilk növbədə Qarabağ kartından istifadə edilir. Sərkisyan bu planın üzvü olduğu üçün manipulyasiya edirdi. Amma, Paşinyan barədə gözləntilər fərqli olduğu üçün o özünün sələflərindən artıq Qarabağa can yandırdığı kimi göstərir”. Ekspert deyir ki, Paşinyanın ABŞ səfəri uğurlu alınmayacaq: “Vaşinqton ümumiyyətlə, onu çıxış edib. Siyasi təmasları aşağı səviyyəyə salıb. ABŞ erməni lobbisinin dəstəyini almağa və lobbini vasitəsilə Trampın qəbuluna düşməyi xahiş edəcək. Rəsmi Bakı Paşinyanın hazırkı siyasətinə qarşı güc tətbiq etməli, Minsk Qrupunun həmsədrələrindən ciddi hədəb istəməli, danışıqların formatının dəyişməsinə tələb etməlidir. Nə qədər ki, güc tətbiq edilsə, Ermənistan tərəfi kompromisə gedəcək. Erməni lobbisi ilə görüşdə Qarabağa maliyyə yardımına nail ola bilər. Sadəcə qeyd edirəm ki, erməni lobbisinin Qarabağa maliyyə yardımı əvvəlki vaxtlarda olduğu kimi yüksək məbləğdə olmayacaq”.

□ E.PAŞASOY,
“Yeni Müsavat”

Getdiyimiz bu kənd əsl bəy kəndidir. Torpağından qan qoxusu çəkilməyən Gədəbəyin Keşkəndinə gəlmişik. 1918-ci ilin yanvarında ailə üzvləri ilə birlikdə qətlə yetirilən II Nikolayın yaxın dostu, çar Rusiyasında Duma üzvü olmuş Allahyar bəy Zülqədərovun doğma yurduna bizi gətirən çox ciddi məsələlər var.

Çarın taxt-tacının yanında xüsusi kreslosu olan, bu gün də Sankt-Peterburqdakı Ermittajda həmin kreslosu saxlanılan Allahyar bəy öz nüfuzu hesabına bir vaxtlar Keşkəndin camaatını, meşələrini qoruyub saxlayardı.

Di gəl ki, indi onun qoruduğu meşələr yerli sakinlər tərəfindən məcburiyyət qarşısında qırılır və insanlar sağ qalmaq uğrunda ürəkləri yana-yana, qovrula-qovrula Keşkəndin meşələrini evlərindəki sobalara daşımaları olurlar.

Kimin bir az pulu varsa, odun alır, olmayan, borc-xərc edir, boğazından kəsib heyətinə bir maşın odun tökdürür.

Və ən dəhşətli budur ki, avqustun 15-dir, biz kənddəyik, yayın tən ortasıdır, evlərin bacalarından isə tüstü çıxır, yeni Gədəbəyin bu kəndinə qış o dərəcədə erkən gəlib ki, axşamüstü odun sobaları yandırmağa məcbur olurlar.

...Bəli, səhv anlamadınız, Keşkənd sakinləri qaz üzünə həsrət qalıblar. Halbuki, ətraf kəndlər qazla təmin olunublar.

200 metr aralıqdakı Samanlıda, Moruqluda evlərə qaz gəlir. Amma Keşkənd, Pərzanlı, Qoşabulaq qazsızdır.

Kənd sakini Ziyadxan Məsimov deyir ki, burada 200-dən çox ev var: "İlin 7 ayı odun yandırırıq. Bir kub odun 40 manata satılır. Biz il ərzində 1000-1200 manat oduna pul veririk. Kimin pulu yoxdursa, qoza yığır yandırır, kimisi burdan çıxıb gedir. Elə soyuq olur ki, odun sobası yandırmısan, qırılırsan.

İl boyu Gəncə, Şəmkir xəstəxanalarında Keşkənddən nə qədər adam sətəlcəmdən, ağır soyuqdeymədən müalicə alırlar. Elə vaxt olur ki, Gəncə xəstəxanalarında bu kənddən eyni zamanda 50-yə yaxın insan pnevmoniya diaqnozu ilə yatır. Kənddə bu illər ərzində xeyli insan soyuqdan ölüb. Meşələrdən odun yığmağa qoymurlar, yığanı 500 manat cərimə edirlər. İnsanlar da meşəyə yaxşın düşməyib, evlərində qışın günü donub ölürlər.

Axi belə olmaz. Kəndin dörd bir yanı qazdır, Moruqlu, Çardaqqı, Nərimankənd hamısına qaz çəkilib, biz hələ qaz görməmişik".

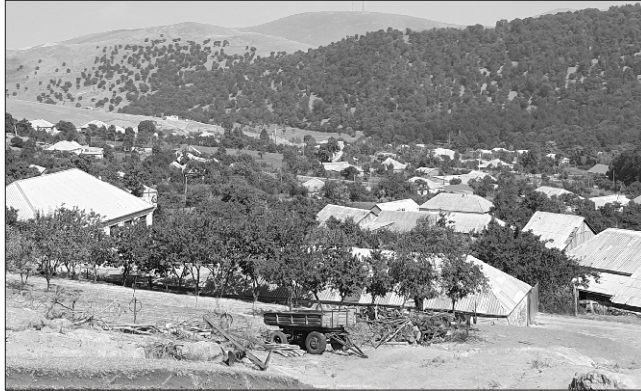
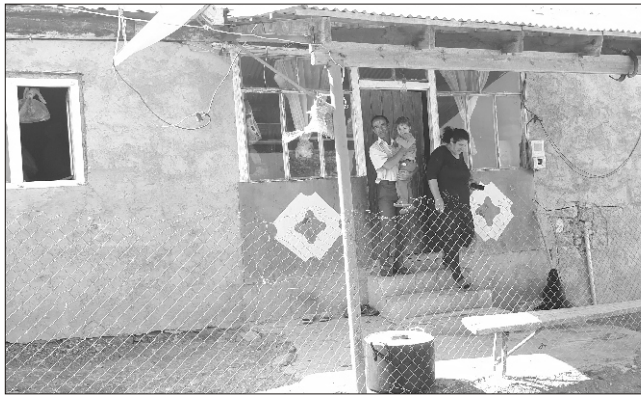
Ziyadxan Məsimov əlini uzadaraq bizə qırılan, talanan seyrek meşəni göstərib danışır ki, Allahyar bəy həmin yeri özü qoruyub saxlayıb:

"Meşəni qırmağa qoymayıblar. Onu, xanımı Seyid Nisəni, qızı Şahbunu və oğlu Məmmədi qaçaqlar öldürüblər. Qardaşlarını və ailələrini qətlə yetiriblər. Canını qurtara bilən ailə üzvləri olub. Bu

Allahyar bəy Zülqədərovun ocağı sönən, meşəsi qırılan kəndindən reportaj

Dörd tərəfinə qaz verilən bəy kəndinin camaatı dövlətdən kömək istəyir

işini bolşeviklərin partiyasında yuva salmış Dağnaksütyun partiyasının üzvləri istiqamətindədir. Allahyar bəy camaatın mal-qarasını, meşəsini qoruyub, quldurluq edənlərə aman verməyib. Quldurlar bəyin 40 otaqlı malikanəsini odlayıblar. Belə bir hörmətli kişinin kəndinin əhalisi qazsız qalıb, donur. Keşkənd o vaxtdan bu yerlərin mərkəzi olub. Elə bil ki, paytaxtda qaz yoxdur, ətrafa qaz çəkilib.

Sadəcə, əvvəl Keşkənd idi, məktəb Qoşabulaq kəndinə düşürdü. O vaxt təklif elədilər ki, kəndin adı birləşdirilsin. 1964-cü ilə qədər bu kənd Tovuzun tərkibində olub.

Onda Xruşçovun vaxtı idi. Sonra Gədəbəyə verdilər. Yəni, biz tovuzluuq, amma indi şəxsiyyət vəsiqəmizdə Gədəbəy göstərilir. Keşkəndi də birləşdirdilər və vahid Qoşabulaq adlanır. Ancaq biz Keşkənd deyirik. Çünki bir bələdiyyənin ərazisidir".

"İldə 1000 manat oduna veririk. 7 ay odun yandırırıq. Axi hamının imkanı yoxdur. Meşələr qırılır deyə sular quruyub, çox çətinliklə çatdırırıq. İmkanı olmayan gedir ağacı kəsir, meşəbəyi tutur 500 manat cəriməyə. Biz istəyirik ki, meşə qırılmasın, qazımız olsun, sayğac qoyulsun, dövlətə pulumuz ödəyək", - deyər kənd sakini Məmmərzə Nuriyev bildirir.

O, sual edir ki, meşədən odun götürə bilmirsən, cərimələri, qaz da yoxdur, bəs onda nə edək, hamımız qırılacaq: "Evdə xəstəsi, qocası, körpəsi olan var. Uşaqlar xəstələnir. Dava-dərmana pul gedir. Bundan 4-5 il əvvəl xəstəxanamız vardı, o da bağlandı.

Keşkənddə həkim yoxdur, çoxu şəhərə qaçır. Kimin maşını varsa Şəmkir və Gəncə xəstəxanalarına aparır. Şam ağacının qozası ilə evi qızdırırıq. Dolanışığı üçün kartof əkirik. Dörd aydır ki, kartof yox-

dur. Dəmyədir, yağış yağmadısa olmur. Bu il də biz düz-əməlli yağış görmədik, batıb gedirik. Bəs bu camaat odun pulunu necə tapsın?"

Onun həmyerlisi Sədrəddin Orucovun sözlərinə görə, heç yerdə işləmir, pensiya almır: "Bizim vəziyyətimiz bu cürdür. Xahişimiz odur ki, dövlət rəhbərliyi qaz məsələsində köməklik eləsin. Qaz olarsa hər şey qaydasına düşəcək. İnsafən, yolumuzu düzəldiblər, sağ olsunlar. İşimiz var, amma qaz dərdimiz böyükdür, məşəmiz talan olur. Burdan səslenirik ki, harayımızı, imdadımızı eşitsinlər. Özü-nüz də şahidsiniz ki, evlərdə avqustun ortasında soba yanır".

Sakinlər deyirlər ki, 1 kilometr aralıqdakı Şəmkirin Tatar kəndinə də qaz gəlir, 200 metr məsafədə olan Moruqluya da. Onlar Gədəbəy rayon İcra Hakimiyyətinə müraciət edirlər ki, problemi yuxarı instansiyaların qarşısında qaldırmağa dəstək olsunlar.

Keşkənd camaatını meşələrin qırılması, qazın yoxluğu ucbatından ildə azı 1000 manat oduna pul xərcləməsi dərdi qədər tikintisi yarımqıq qalmış məscid problemi də narahat edir.

Kəndin yuxarı başında, Allahyar bəyin, xanımı Seyid Nisənin və övladlarının məzarının düz yanında bir yarımqıq tikili var.

İlham Abdullayev adlı iş adamı öz hesabına məscid tikməyə başlasa da, yarımqıq qalıb. Onun səhhətindəki problemlər, maddi vəziyyəti arzusuna çatmağa qoymayıb.

1992-ci ildən bəri tikinti yarımqıq qalıb. Sakinlər deyirlər ki, Qoşabulağın aşağısında Allah evi var:

"Amma Allahyarın kəndində, məzarının yanında Allah evini tikdirmək gücümüz olmayıb. İlham Abdullayev sağ olursun, gördüyünüz bu tikilini o

qaldırmışdı, ancaq xəstələndi, gücü çatmadı. Biz dövlətdən xahiş edirik ki, bu ibadət evini tikib başa çatdırmağa kömək eləsinlər.

Bu yerdə Seyid Nisə xanımın ruhu dolaşır. Biz istəyerdik ki, seyid xanımın məzarı yanında bu məscid də olsun, qapıları açılsın.

Sakinlər bildirirlər ki, Allahyar bəy Zülqədərovun nəvəsi Xosrov Sadehi Amerikadan gəlmişdi: "Onların məzarlarını düzəltirdi. Bir nəvəsi Fransada, biri Bakıda yaşayırlar. Allahyar bəyi və ailə üzvlərini bu kəndin adamları öldürməyiblər".

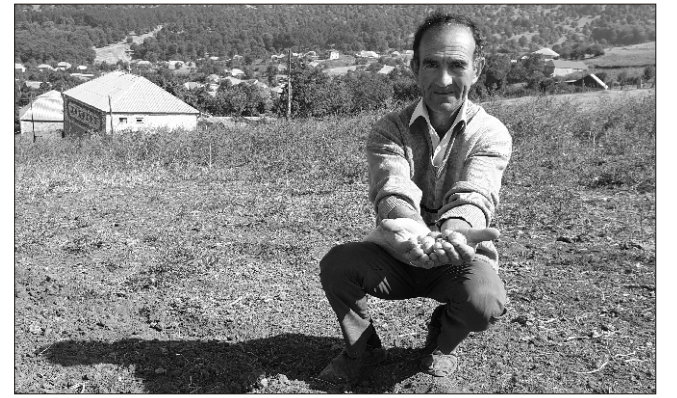
öyrənib.

Şaumyan erməni-tatar qırğınının qarşısını almaq üçün kəndli-mülkədar məsələsini qızıdırıb".

Bu yazışmalardan öyrənirik ki, erməni diplomatiasının hiyləsi ucbatından hadisələr baş verib.

Xalq Allahyar bəyi sevib, bəy də öz xalqını. Belə olmasaydı Zülqədərov unudulardı", - deyər sakinlər danışirlər.

Onların sözlərinə görə, millətin onlara sevgisinə sübut kimi Gülağa müəllimin Seyid Nisə xanıma başdaşı düzəltməsini göstərmək olar:

Tarixi materiallardan məlum olur ki, qətlə indiki Yanıxlı kəndinin hərbi xidmətdən yeni gələn sakini Məmmədli Əhməd oğlunun başçılığı ilə başqa kəndlərdən gələn adamlar iştirak ediblər. Zülqədərovlar ailəsinin öldürülməsi, malikanəsinin kül olunmasında 500-dən çox adam olub.

Keşkəndin ağsaqqallarının məsləhəti ilə onları kül olmuş evlərinin qənşərində, gördüyünüz bu Daşlı Aşırmda basdırıblar.

Dəfndə hökumət qorxusundan bir neçə adam, Bala Hasan və Sarı Xəlil iştirak edə biliblər.

"Həmin il, 1918-ci ilin bir ay ərzində bütün bəyləri aradan götürüblər. Adını kəndlərin üsyanı qoydular. Bu hadisələri Şaumyan qızıdırıb. Şamxorskinin 7 mart 1918-ci il istintaq protokolunda da yazılıb ki, "Şaumyan Azərbaycan kəndlərinə gəlib, burada Aliyevlə görüşüb və ondan öldürülmüş mülkədar ailələr haqda

"Gülağa müəllimin oğlu müharibənin ən pis vaxtında əsgər gedib. O da seyidin cəddini köməyə çağırırdı ki, oğlu sağ-salamat gəlsin, hökumət onu güllələsə də Nisə xanımın qəbrinin üstünə düzəltməyə icazə verilsin, həm də ən əsası qaz problemimiz həllini tapsın..."

Oğlu qayırdı, başdaşı si-fariş edir, amma hökumətə görə aparmağa cəsarət eləmir. Sonra seyid xanım yuxusuna girir, ona baxıb gülümsəyir.

Gülağa müəllim aylır və gecənin birində başdaşını arabaya qoyub getirirlər məzarının üstünə qoyurlar.

Yeni, Xınna dərəsində Allahyar bəyə, ailəsinə, qardaşlarına böyük rəğbət olub.

Biz çox istəyerdik ki, hökumətimiz səsimizi eşitsin, həm onların məzarının yanındakı yarımqıq məscid tam tikilsin, istifadəyə verilsin, həm də ən əsası qaz problemimiz həllini tapsın..."

□ **"Yeni Müsavat"ın REPORTYOR QRUPU Gədəbəy - Xınna dərəsi, Keşkənd - Bakı**

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Ermənistan rəsmilərinin son tərxiatçı bəyanatları Dağlıq Qarabağa dair sülh danışıqlarını davam etdirib-etdirməklə bağlı sualı bütün ciddiliyi ilə gündəmə gətirib. Maraqlıdır ki, problemin həlli üçün görülməli olan ATƏT-in Minsk Qrupunun Rusiya, ABŞ və Fransadan olan həmsədrləri hələ də "Dağlıq Qarabağ Ermənistanındır. Nöqtə" avantürasına reaksiya verməyiblər. Bu da faktiki şəkildə işğalçını şirnikləndirən yanaşma sayıla bilər.

Artıq rəsmi Bakı məsələyə öz münasibətini bildirib. İrəvan yetkililərinin - baş nazir Nikol Paşinyan və xarici işlər naziri Zoqrab Mnatsakanyanın bu açıqlamalarının olduğu riskli, bölgədə yeni savaşa təhrik edən mövqe olduğu barədə xəbərdarlıq edilib. Əslində indi elə bir vəziyyət yaranıb ki, müharibənin tətii hər an çəkile bilər. Buna görə də artıq bir tərəf suclu olacaq - özünün tərxiatçı hərəkətləri ilə Qarabağ döyününə yeni döyünlər vuran işğalçı Ermənistan.

Lakin həmsədrlərdən "mitsum" sərəmələsinə reaksiya gəlməyə də obyektiv düşüncəli əcnəbi şərhçilər İrəvan rəsmilərinin bu qəbilden bəyanatlarını təhlükəli, sülh

prosesinə ciddi zərbə hesab etməklə yanaşı, ölkəmizin ərazi bütövlüyünü müdafiə edən açıqlamalar verirlər. O sırada rusiyalı tanınmış ictimai xadim, Moskvadakı Siyasi Araşdırmalar İnstitutunun direktoru, politoloq Sergey Markov Real TV-yə müsahibəsində deyib ki, "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsidir".

Bu arada Azərbaycan özünün hərbi qüdrətini artırmaqda davam edir. Ermənistanın kövrək danışıqlar prosesini də torpedaladığı indiki həssas vaxtda hərbi faktor şübhə yox ki, xüsusi önəm kəsb edir. Bu və digər səbəbdən Bakı silahlı qüvvələrimiz

Qarabağ döyününə vurulan döyün: müharibənin tətii çəkilir?

Sülh şanslarının tükənməsi Azərbaycan üçün hərbi amili önə çıxarıb; rusiyalı politoloq Paşinyan və Mnatsakanyanı "vurdu": "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir..."

Azərbaycan tərəfə keçən erməni əsgərə cinayət işi açıldı, anasının ürəyi getdi

Ermənistan mətbuatı işğal altındakı ərazilərimizdə dözülməz vəziyyətdən yaxa qurtarmaq üçün döyüş postunu tərk edərək Azərbaycan hərbiçilərinə təslim olan erməni əsgəri barədə həqiqətləri gizlətmək üçün dəridən-qabıqdan çıxır.

İşğalçı ölkənin təmsilçiləri hətta əsgərin işğəncələrə məruz qaldığını təsdiq edən görüntüləri, siqaret söndürülmüş yerləri belə təzib etməyə çalışırlar. Əvvəlcə ermənilər işğəncənin Azərbaycan tərəfdə "verildiyi" barədə sərəm fikirlər irəli sürsə də, bunun işə yaramadığını anlayanda başqa xəyallar qurmağa başladı. İndi də iddia olunur ki, əsgər iyul ayında cərahiyyə əməliyyatına məruz qalıbmış və xəsarət yerləri də guya əməliyyat izləridir.

Musavat.com erməni mətbuatına istinadən xəbər verir ki, oğlunun fərarilik etdiyini eşidən əsgər anası ürəktutmasından xəstəxanaya düşüb. Kazaryanın atası və müqavilə ilə orduda xidmət edən qardaşı isə Qarabağa gəlib. İddia olunur ki, onlar araşdırmalarla əlaqədar dindirilmək üçün çağırılıb. Ermənistanın istintaq komitəsinin mətbuat katibi Naira Arutyundandır deyib ki, faktla bağlı fərarilik və tabeliyindəki hərbi xidmətçi ilə münasibətləri özündə ehtiva edən maddə əsasında cinayət işi qaldırılıb.

Qeyd edək ki, 12 avqustda Azərbaycan ordusuna təslim olan erməni əsgər 2000-ci ildə Ermənistanda anadan olub və bu ilin yanvarında hərbi xidmətə çağırılaraq, Qarabağa göndərilib. Srağagün Ermənistan ordusuna əsgərlərə qarşı törədilən özbaşınalıqlara etiraz əlaməti olaraq İrəvanda aksiya keçirilib.

Sergey Markov

zin hərbi və döyüş hazırlığına öz-özünü test edir və döyüşə diqqəti daha da artırır. Bura yeni texnikaların alınması və mümkün dərəcədə onların yerli istehsalını təşkil etmək də daxildir.

Məsələn, bu günlərdə Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidmətinin yaranmasının 100 illiyi ilə bağlı Bakıda keçirilən hərbi sərəgide "Harop" adlanan pilotsuz uçuş aparatlarının (PUA) buraxıcı qurğusu nümayiş etdirilib. Məlumatına görə, "Maz" markalı zirehli avtomobilə yerləşdirilən qurğu 12 ədəd pilotsuz uçuş aparatını daşıya və havaya buraxa bilər. Qurğu yerləşdirildiyi avtomobilə 45 dərəcə bucaq altında hərəkət edir. Qurğuda İsrail istehsalı olan pilotsuz uçuş aparatı yerləşdirilə bilər. Qurğu döyüşə hazır vəziyyətə gətirilərkən 9 dəqiqə ərzində

öz-özünü test edir və döyüşə hazır olub-olmaması barədə komanda verir. Özünü test zamanı hansısa aparat və ya cihazda nasazlıq aşkarlanacağı təqdirdə qurğu avtomatik bloklanır. Maşında yerləşdirilən PUA 200 kilometr məsafədən idarə olunur. PUA hədəfi izləyir, yerini müəyyən edir və komanda vasitəsilə hücumə keçir. PUA hədəfi 100 faiz vurmağa qadirdir. Aparat 16 metr hündürlükdə uçduğundan düşmənin onu görməsi, müəyyən edib vurmağı qeyri-mümkündür. Qeyd edək ki, "Harop" 2016-cı ilin aprel döyüşlərində istifadə olunub və 100 faiz uğur əldə edib.

Azərbaycan özünün hərbi potensialını artırmaq üçün təbii ki, 1 nömrəli müttəfiqi-

miz qardaş Türkiyə ilə əlaqələrə və onun döyüş təcrübəsinə məxsusi önəm verir. İki ölkə arasında müntəzəm şəkildə həm Azərbaycan, həm də Türkiyə ərazisində birgə hərbi təlimlər keçirilir. Qardaş dövlət Azərbaycanın mühüm silah tədarükçülərindən biridir. Türkiyə ələxusus da Naxçıvanın təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi yönündə gərəkən addımlar atmaqdadır. Muxtar bölgənin təhlükəsiz mövcudluğu isə Qarabağda müharibə variantında Azərbaycan üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Yalnız o halda Azərbaycan Ordusu Naxçıvan sarıdan arxayın olaraq, bütün gücünü erməni işğalçıları ilə mübarizəyə yönəldə bilər.

Lakin bu da hamısı deyil. Məsələ ondadır ki, iki qardaş ölkənin hərbi sahədə əməkdaşlığının potensialı daha böyükdür. Bu potensial özündə Azərbaycan ərazisində Türkiyə hərbi bazaların qurulmasını da ehtiva edir. Yəqin ki, proseslər buna doğru gedir. Artıq məsələ heç vaxt olmadığı qəddər Azərbaycanın siyasi-hərbi gündəliyinə çıxıb. Azərbaycanlı siyasətçilər və analitiklər bu yöndə çağırışlar edirlər.

"Ümid edirəm ki, gələcəkdə Türkiyənin Azərbaycanda iki hərbi bazası qurulacaq". Bunu politoloq Elxan Şahinoğlu deyib.

"Qəter əmiri ölkəsinə açıq və gizli düşmənlərdən qorumaq üçün Türkiyədən ikinci hərbi bazasını yaratmağı xahiş etdi. Türkiyə Qəterdən əvvəl Azərbaycanın strateji müttəfiqidir. Azərbaycan Ermənistanla bacara bilər. Ancaq tək Ermənistanla iş bitmir ki. İnanıram ki, bir gün gələcək Türkiyənin Qəterdə olduğu kimi Azərbaycanda da iki hərbi bazası - Naxçıvanda və Abşeronda mövcud olacaq. Başqa alternativimiz yoxdur. Haqqında çox danışdığımız arxa cəbhədən arxayın olmalıyıq", - E.Şahinoğlu bildirib.

Əlbəttə ki, nə vaxtsa bu da reallaşa bilər. Bəziləri iddia edir ki, NATO üzvü olan bir ölkənin Azərbaycanda baza qurması çətin olacaq. Ancaq NATO üzvü olmayan Qəterin timsalında artıq nümunə var. İkinci yandan belə fikirlər səslənir ki, Azərbaycanın Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyası ölkəmizdə xarici bazaların qurulmasını yasaq edir. Ancaq konsepsiyaya, qanunlara müvafiq düzəlişləri etmək də Azərbaycanın daxili işi, suveren haqqıdır. Qalır iki paytaxtın ortaq siyasi qərarı. Xain qonşularımızın Qarabağ döyününə yeni döyün vurduğu vaxtda bu qərar tarixi önəm kəsb edir...

“Qarabağ Ermənistandır”sa, Aro niyə Azərbaycana qaçdı, Nikol?!

Elsad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Aro Kazaryan Nikol Paşinyanı çox çətin duruma saldı. Azərbaycan ordusuna təslim olan erməni əsgərini deyirik. İndi rəsmi İrəvan “gah nala vurur, gah da mıxa”. Əvvəl dedilər əsgərin bədənindəki işgəncə izlərini azərbaycanlılar edib. Bu yalan işə keçməyəndə başladılar ki, demə, Aro iyulda Xocavənddəki hospitalda əlindəki sıznaqları əməliyyat etdirib, onun yeri qalıbmış. Az qalır desinlər, Qarabağda əsgərin üzərində plastik cərrahiyyə əməliyyatı ediblər, göyçək görünsün.

Adam heyret edir. Bu qədərmi heyasızlıq olar? Axı Ermənistan ordusundakı acınacaqlı vəziyyəti Paşinyan şəxsən etiraf etmişdi. Üstündən heç bir il keçməyib, nə tez unudu dediklərini? Sitat: “Dəfələrlə hərbi hissələrdə olmuşam və dadmaq üçün əsgər yeməyi istəmişəm. Bu dəhşətdir. Hazırda bu problemə ciddi diqqət yetiririk, amma nəzərə almaq lazımdır ki, məsələ böyük olduğuna görə onu bir günə həll etmək mümkün deyil”.

Onu da etiraf etmişdi ki, Qarabağda hərbi xidmətdə olan oğlu vaxtaşırı zəng edib, nəse istəyir: “Bu cür telefon zəngləri ümumi sistem üçün şokdur və ordudakı şəraiti əks etdirir”.

Kazaryan elə bunlara görə qaçıb da, Nikol! Əsgərin üz-gözündən görünürdü onun yeyib-içdikləri. Azərbaycanda əsir olan digər erməninin yanaqlarından qan damır, yəqin bir azdan Aro da onlar kimi etə dolar. Kəşəsi, erməni əsgərlər üçün orduda xidmət etməkdənsə, Azərbaycanda həbsdə qalmaq daha məqbuldur. Özü də erməni ordusunda təkcə yemək problemi yoxdur. Ordudakı “dedovşina” səbəbindən intiharlar, fərarilik halları, komandir və sırası heyət arasında güllələnmə faktları günbəgün artır. Elə bu günlərdə İrəvanda əsgər analarının etiraz aksiyası oldu.

Paşinyanın Los-Anceles səfəri öncəsi ona ən böyük zərbəni elə Kazaryan vurdu. ABŞ-a gedir ki, orada da yekə-yekə danışsın, desin ki, mənim məqsədim 2050-ci ilədək (!) Ermənistanın əhalisinin sayını (!) 5 milyona çatdırmaq, erməni millisini dünya çempionu etmək istəyirəm. İndiki halda deyəcəklər ki, sən əvvəlcə əsgər üçün normal vəziyyət yarat, sonra çempionluq nağılına keç!

Ermənistanda hər il 10 mindən çox gənc orduda xidmətdən yayınır və hüquq-mühafizə orqanları onların hamısı barəsində axtarış elan ediblər. Bu, rəsmi məlumatdır, Ermənistan Müdafiə Nazirliyinin açıqladığı rəqəmdir. Məlumatla görə, 2003-cü ildən etibarən orduda xidmətdən yayınan 9985 çağırışçı hərəyə 29,6 min dollar ödəyərək cinayət məsuliyyətindən azad edilib. Elə Nikol Paşinyan hakimiyyətə gələndən sonra ölkəni tərk etmiş gənclərə çağırış edərək onları geri çağırırdı. Ancaq kimsə gəlmədi. Rəsmən deyildi ki, 5 min gənc çağırışçı ordudan yayınmaq üçün ölkəni tərk edib. Onlar Ermənistan hakimiyyətinin oyunlarına qurban olmaq, özge torpaqlarında gülləyə tuş gəlmək istəməyənlərdir. Kazaryan kimi ölkəsinə tərk etmək imkanı olmayanlar da çıxış yolunu Azərbaycan tərəfə keçməkdə görürlər. Özü də minalanmış sahə ilə! Təsəvvür edin, erməni ordusunda durum necə acınacaqlıdır ki, əsgər hətta minalanmış sahədən keçməyə belə üstünlük verir, neinki ölkəsinə qaçmağa!

Erməni valideynlər Qarabağdan əl çəkmək fikrində olmasalar da, övladlarının “yad ölkədə” ölməsini sinirə bilmirlər və hesab istəyirlər Paşinyandan. Nikol isə gah Qarabağda “xidmət edən” oğlu Aşotla şelfi çəkməklə, gah orduya erməni axçilərini toplamaqla erməni gənclərin orduya marağını artırmağa çalışır. Alınır.

Budur, Aro Kazaryanın Azərbaycan tərəfə qaçması Ermənistan rəhbərliyinin dilini-dilçəyini qısaldıb. Bundan bir az əvvəl Paşinyan Xankəndində yekə-yekə danışdı, “Dağlıq Qarabağ-Ermənistandır. Nöqtə” dedi. Sonra onun xarici işlər naziri də eyni sözləri təkrarladı. Ardınca Kazaryan müsibəti. Bu gedişlər ermənilər Paşinyanın yaxasından yapışacaq ki, “Nikol, ara, ”artsax Ermənistandırsa, bəs, niyə Aro Kazaryan Ermənistana deyil, Azərbaycana qaçdı?!” Özü də minalanmış ərazi ilə...

Erməni hakimiyyətinin çıxılmaz düşdüyü bu durumdan istifadə etməliyə. Təmas xəttində hər gün bir erməni diğasının meyitini yollamalıyıq Ermənistana. Belə olsa, onsuz da ağır durumda olan erməni hərbcilər arasında maykasını ağ bayraq edib minalanmış sahəni keçənlərin sayı artacaq. Bu, Ermənistanda Paşinyana qarşı etirazları da tətikləyəcək, sonda Qarabağ güzəştinə vadar edəcək düşməni. Azərbaycanda bəslənən erməni hərbcilər isə heç bir halda üçüncü ölkəyə verilməməlidir, onlar Kəlbəcər girovları ilə əvəzlənməlidir. Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyev 6-cı ildir ki, Şuşada bizdən xəbər gözləyirlər!

Ermənistanda səfərdə olan Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşevin Ermənistana iki günlük səfəri maraqlıdır. Rusiya rəsmisinin erməni həmkarı Armen Qriqoryanla və baş nazir Nikol Paşinyanla görüşləri barədə müəyyən məlumatlar açıqlansa da, hesab olunur ki, səfərin əsas məzisi qapalı qalır.

Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının mətbuat xidməti öz məlumatında bildirib ki, İrəvanda keçirilən Rusiya-Ermənistan təhlükəsizlik məsləhətləşmələrində bey-

PRESS OFFICE OF THE GOVERNMENT OF ARMENIA
www.gov.am

Patruşevin İrəvan səfərinin pərdəarxası - “Mesaj aparıb...”

Ekspertlər Putinin ən yaxın adamının Ermənistana iki günlük səfərinin gizlilərindən danışdılar

nəlxalq təşkilatlarda iki ölkənin milli təhlükəsizlik maraqları istiqamətində qarşılıqlı əlaqələri, həmçinin informasiya təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlıq müzakirə olunub. “Nikolay Patruşev iki ölkənin beynəlxalq informasiya təhlükəsizliyi məsələlərində, həmçinin beynəlxalq qurumlar çərçivəsində sıx əməkdaşlığının vacibliyini vurğulayıb. Qeyd olunub ki, bu, iki ölkənin stabil inkişafı, həmçinin terrorizmə və ekstremizmə qarşı səmərəli mübarizəsi baxımdan çox önəmlidir”, - deyərək məlumatda bildirilir.

Nikol Paşinyanla görüşdən sonra isə bildirildi ki, tərəflər Rusiya ilə Ermənistan arasında əməkdaşlığı müzakirə ediblər. Təhlükəsizlik məsələləri, iqtisadi və investisiya sahəsində iktərəfli əməkdaşlığın qurulması, iki ölkənin beynəlxalq təşkilatlarda qarşılıqlı fəaliyyəti, eləcə də beynəlxalq gündəmdəki bir sıra problemlər də müzakirə mövzusu olub. Paşinyanla Patruşev Suriya xalqına humanitar yardımın göstərilməsinə və bu ölkədə dinc həyat şəraitinin bərpası məsələsinə də toxunublar.

Rəsmi məlumatda o da qeyd olundu ki, Ermənistan Baş naziri və Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli prosesi, bölgədə balans və sabitliyin qorunması, həmçinin regional və beynəlxalq təhlükəsizlik problemləri barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

Ancaq hesab olunur ki, Patruşevin səfərini zəruri

edən səbəblər heç də açıqlandığı kimi deyil. Patruşevin səfərinin Rusiya prezidentinin İrəvana səfəri ərəfəsində reallaşdığı da vurğulanır. Amma Putinin Ermənistana oktyabrda gələcəyi bildirilir, yəni vaxta çox var. Ancaq bundan əvvəl Paşinyan ABŞ-a gedəcək. Üstəlik, son zamanlar erməni baş nazir Qarabağla bağlı çox uzaqgedən mövqelər sərgiləyir. Eyni zamanda, ABŞ-ın Ermənistan şirkətlərinə sanksiya tətbiq etməsi də maraqlı vəziyyət yaradıb.

“Yeni Müsavat”ın yazdığı kimi, gerçək belədir ki, Moskva hələ də Nikol Paşinyan və komandasına ürək qızdırmır. Hərçənd erməni baş nazir inam-etimadın yaranması üçün ilk baxışda hər şeyi edir; verdiyi vədlərə rəğmən, Rusiyalı qəzəbləndirəcək heç bir addım atmır, əksinə, tənqid elədiyi sələflərindən, Qarabağ klanından da çox Rusiyaya yaxınlaşma kursu aparır, hətta Rusiyanın istəyi ilə Suriyaya humanitar missiya göndərir - hansı ki, ABŞ-ın sərt reaksiyasına səbəb olmuşdu.

Politoloq Arzu Nağıyev “Yeni Müsavat”a dedi ki, Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruşevin İrəvana səfərini əvvəlcə Soçiyə göndərəcəyi ilə əlaqələndirməyə çalışdılar: “Lakin bu görüş baş tutmadı. İki ölkənin təhlükəsizlik şuralarının rəhbərlərinin axırıncı dəfə bir il əvvəl Rusiyada görüşləri oldu. Lakin orada da ciddi bir qərar qəbul edilmədi. Ermənistan ümumiyyətlə, 2007-ci ildən bəri ölkənin milli təhlükəsizlik konsepsiyasının də-

yişdirilməsi ilə bağlı heç bir qərar qəbul etməyib. Yəqin ki, bu məsələ də Rusiya ilə razılaşdırılmalıdır. Təbii ki, Paşinyanın son sərəm bəyanatları da danışıqlarda müzakirə mövzusu olub. Maraqlı məqam ondan ibarətdir ki, danışıqlarda həm də Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibinin müavini, xüsusi qərarların hazırlanmasında mühüm rol oynayan Rəşid Nurquliyev iştirak etdi və hətta mətbuat nümayəndələrinin suallarını da cavablandırdı. Deməli, danışıqlarda çox mühüm məsələlər müzakirə edilib. Təhlükəsizlik Şurasının əsas işinin dövlətlərarası hərbi-texniki, ticarət-iqtisadi və siyasi məsələlər olduğunu nəzərə alsaq, bu görüşdən elə də ciddi nəticələr gözlənilir. Yeni dövlət rəhbərləri üçün məruzələr istisna olmaqla, bu görüşdə də elə bir ciddi hadisə baş vermədi”. A.Nağıyev dedi ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı müəyyən açıqlamalar oldu, üçüncü ölkələrə, yeni Azərbaycana da silah satışı ilə əlaqədar müzakirələr aparıldı, lakin konkret bir nəticə əldə edilmədi: “Digər bir məsələ də MDB-nin və KTMT-nin işində islahatlar aparılması ilə bağlı da Rusiya öz tərəfdaşları ilə müzakirələr aparır və bu görüşdə də bu məsələ müzakirə predmeti idi. Yeni bunları sadalamaqda məqsəd ondan ibarətdir ki, münaqişə ilə bağlı elə bir ciddi müzakirələr olmadı”.

Görüş ərəfəsində Ermənistan XİN başçısı Z.Mnatsakyanın səslen-

dirdiyi bəyanata gəldikdə, A.Nağıyev bunları söylədi: “Əgər bu bəyanat Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının rəhbəri Patruşevin səfəri vaxtı səsələndisə, deməli, heç də təlimatsız məsələ deyildi. Rusiya ATƏT-in Minsk Qrupunun üzvü olan mühüm bir dövlətdir və bu bəyanatlara, təəssüf ki, ciddi cavab vermədi. Həmişə olduğu ki, yəni də ikili yanaşmanın şahidi olduq”.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”a dedi ki, Patruşevin hər hansı ölkəyə səfəri həmişə çoxsaylı suallar doğurur: “Çünki birincisi, Patruşev Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının katibidir. İkincisi də Putinin ən yaxın ətrafına daxildir, dostlarından biridir, onun açıq və gizli tapşırıqlarını yerinə yetirir. Bakıya da bir neçə dəfə gəlib. İrəvana səfəri ilə bağlı onu demək olar ki, yəqin Putinin hansısa mesajlarını Paşinyan hökumətinə çatdırıb. Rusiya hakimiyyətinin Ermənistanın indiki baş nazirinin siyasəti ilə bağlı müəyyən sualları var. Putinin dostu, Robert Köçeryan hələ də həbsdədir. Bundan əlavə, ola bilsin Paşinyanın “Dağlıq Qarabağ Ermənistandır” bəyanatı Rusiyada da müəyyən narahatlıq yaradıb. Çünki Rusiyada anlayırlar ki, bu bəyanata Azərbaycanın çox kəskin reaksiyası olacaq, hətta lokal toqquşma ehtimalı da var. Ola bilsin Patruşev bu məsələyə də aydınlıq gətirməyə çalışıb”.

□ Cavid TURAN,
“Yeni Müsavat”

Daxili İşlər naziri Vilayət Eyvazovun polis sistemində köklü dəyişikliklər aparacağı, o cümlədən Dövlət Yol Polisi sistemini ləğv edəcəyi barədə iddialar yayılıb. Bu kimi informasiyalar Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin rəis müavini, polkovnik Mübariz Şahbazov və Baş DYP İdarəsinin Qeydiyyat-İmtahan İdarəsinin rəis müavini, polkovnik Müşfiq Rəhimovun işdən azad edilməsindən sonra ortaya çıxıb.

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan BDYPI-nin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsi Rüfət Quliyev bildirib ki, məsələ ilə bağlı onda heç bir məlumat yoxdur: "Bizdə belə bir məlumat yoxdur. Ona görə də bir söz deyə bilməyəcəm".

DYP-nin ləğv ediləcəyi dair iddialara DİN-dən reaksiya

Teleqraf.com-a danışan Bakı şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi, polkovnik Vaqif Əsədov isə məsələ ilə əlaqədar aşağıdakıları söyləyib: "Dövlət Yol Polisinin ləğv olunacağı ilə bağlı məndə məlumat yoxdur. Əgər Daxili İşlər naziri Vilayət Eyvazov bu addımı atarsa, bizə əmrə əməl etmək düşər. Biz verilən göstərişi qətiyyətlə yerinə yetirməklə vəzifələndirilmişik. Dövlət Yol Polisi İdarəsiylə bağlı hər hansı qərar verilsə, əməkdaşlar qərarı normal qarşılamalıdır. Belə bir qərarın veriləcəyinə inanmıram. Təəssüf ki, sürücülər arasında yol hərəkəti qaydalarına əməl etmək mədəniyyəti yüksək səviyyədə deyil. Bu gün yollardakı qayda-qanunla bağlı tətbiq edilən texnologiyalar, qanunvericiliyə olunan əlavə və dəyişikliklər polisin iştirakı olmadan hər bir hərəkət iştirakçısının fərdi olaraq öz təhlükəsizliyini təmin etməsinə imkan verir.

Amma görünən odur ki, biz cəmiyyət olaraq buna hələ hazır deyilik. Polisin köməyi olmadan heç bir hərəkət iştirakçısı hərəkətini tənzimləyə bilmir. Bizim mental xüsusiyyətlərimiz buna imkan vermir. Ona görə də nazirin bu addımı atacağına inanmıram".

Ekspert Elməddin Muradlı "Yeni Müsavat"a bildirib ki, hazırda Azərbaycan cəmiyyəti yol polisi olmadan yollarda qaydalara əməl edəcək halda deyil: "Yol polisinin ləğv edilməsi ilə bağlı yayılan məlumatlar düşünürəm ki, kiminsə xülyasıdır. Ola bilər ki, həmin şəxs qaydaları tez-tez pozur və ona yol polisinin olması sərf etmir. Ümumiyyətlə, fikir verərəm ki, qaydaları pozan insanların əksəriyyəti yol polisinin ləğvini istəyir. Cəmiyyətimiz diqqət etsək görürük ki, bizim insanlar yol polisi olmadan idarə olunan deyil. Biz, buna hazır deyilik ki, yol polisinin küçələrdən yığıldırsa. Bu gün

Ehsan Zahidov: "Belə mühüm bir qurumun ləğvi məsələsi gündəlikdə olmayıb və hazırda da yoxdur"

Elməddin Muradlı: "Cəmiyyət olaraq yol polisinin ləğvinə hazır deyilik"

E.Muradlı bildirib ki, hər kəs islahat həvəsindədir və sadəcə olaraq hazırda islahatlar keçirilir:

"Daxili işlər naziri sadəcə olaraq hər kəsin istədiyi islahatlara başlayır. Bu, qeyri-adi hal deyil. Kimsə vəzifəyə gəlib, nə zamansa da getməlidir. Ona görə də hansısa idarənin rəis müavininin işdən çıxarılması, qurumun ləğvi demək deyil. Ən azından məntiqlə düşünmək lazımdır ki, qurum ləğv ediləndə hər kəsi işdən çıxarıb, üstündən də xətt çəkirlər. Bizim cəmiyyət yol polisi olmadan yollarda normal hərəkət edə bilməz. Belə bir hal baş verməmişdi ki, rayonların birində yeni yol çəkilmişdi, ancaq ora polis təhkim edilməmişdi. 3 ay ərzində qeyd etdiyim yolda 3 ölüm hadisəsi baş verdi. Həmin yola polis təhkim olunduqdan sonra vəziyyət düzəldi. Yəni düşüncə tərzimiz budur ki, yol hamardırsa, kamera və polis də yoxdursa sürət həddini aşmaq lazımdır. Elə hal yaranıb ki, adam az qalır desin ki, yolları təmir etməyə. Çünki düz yol olanda sürücülər sürət həddini aşır, qəza edirlər. Məhəllədə maşını 40-60-la sürür-

lər. Hamı bilir ki, yaşayış məntəqəsində 20 km/saatla hərəkət edilməlidir. Hansısa yaxşı xəbər eşidəndə, şadlıq olanda maşını bərk sürürük. Ona görə də yekun olaraq qeyd edim ki, bu kütlə ilə Avropa düşüncəsi düz gəlmir. Avropanın özündə də yol polisi var. Amerikada da fərqlidir. Orada ümumi patrul xidməti var. Səhər saatlarında polisler bölünür və ümumi patrul xidmətləri aparılır. Ancaq eyni zamanda yolu da nəzarətsiz buraxmırlar. Rəsmi statistik məlumatlara görə ötən il qayda pozuntularının təxminən 60 faizə yaxını radar və kameralar vasitəsilə aşkar edilib. Onsuz da yol polisi buna keçid edir. Polisin tamamilə ləğvindən indiki halda söhbət gedə bilməz".

Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) kütləvi informasiya vasitələrində Dövlət yol polisi qurumunun ləğv ediləcəyi barədə yayılan məlumatlara münasibət bildirib.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin rəisi, polis polkovniki Ehsan Zahidov APA-nın sorğusuna cavabında yayılan məlumatların reallıqdan uzaq olduğunu bildirib: "Polis haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda polisin təyinatı və əsas vəzifələrindən biri kimi yol hərəkəti qaydalarına və hərəkət təhlükəsizliyinə riayət olunmasına nəzarət etmək, eyni zamanda, yol hərəkəti təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün tədbirlər görmək qeyd olunur ki, bu vəzifəni də DİN-in Dövlət Yol polisi qurumu yerinə yetirir. Ona görə də belə mühüm bir qurumun ləğv edilməsi kimi bir məsələ gündəlikdə olmayıb və hazırda da yoxdur. Əksinə, yol polisinin fəaliyyətinin daha da təkmilləşdirilməsi, fəaliyyətinin effektivliyinin artırılması, maddi-texniki bazasının günün tələbləri səviyyəsinə qaldırılması üçün Nazirlik tərəfindən zəruri tədbirlər davamlı olaraq həyata keçirilir".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

4 gün iş, 3 gün istirahət... Azərbaycan buna hazırdır mı?

Ekspert: "4 günlük iş rejiminə keçid bilavasitə iqtisadiyyatın inkişafı ilə bağlı olan məsələdir"

Xəbər verdiyimiz kimi, Rusiya əmək haqqının saxlanması şərti ilə işsizliyin qarşısını almaq və həyat keyfiyyətini artırmaq üçün həftədə 4 günlük iş rejiminə keçməyə hazırlaşır. Belə ki, Rusiyanın Müstəqil Həmkarlar İttifaqları Federasiyası ölkənin Əmək və Sosial Müdafiə Nazirliyinə dörd günlük iş həftəsinə keçidlə bağlı təklif göndərib. Bu barədə Federasiyanın saytında bildirilib. Cari ilin iyun ayında Cenevrədə keçirilən Beynəlxalq əmək konfransında Rusiyanın Baş naziri Dmitriy Medvedev də bu ehtimalı dilə gətirmişdi. Rusiyanın Müstəqil Həmkarlar İttifaqları Federasiyasının təklifində iş günlərinin sayının azalması fonunda əmək haqqının əvvəlki kimi qalması əsas şərt göstərilib. Federasiya rəsmisi Yelena Kosakovskaya bildirib ki, hələlik Rusiyada 4 və ya 3 günlük iş həftəsinə keçən şirkətlər bunu maliyyə çətinliklərinə görə edirlər. Belə ki, onlar əməkdaşların iş saati ilə bərabər, məvacibini də azaldırlar.

Rusiya əhalisi arasında aparılan sorğu nəticəsində isə məlum olub ki, sakinlərin 43 faizi həftədə 4 gün işləmək sistemində qərar verir. Belə ki, əhali az işləyəcəyi halda əmək haqlarının azalmasından qorxur. Lakin Rusiya dövləti əhalinin 4 həftəlik iş sistemində də mövcud maaşları saxlamağı hədəfləyib.

Xatırladaq ki, dörd günlük iş həftəsinə keçid bir sıra ölkələrdə artıq baş tutub. Hələ ki bu təcrübə faydalı iş əmsalının yüksəlməsinə gətirib çıxarıb. Artıq Yeni Zelandiya, Böyük Britaniya və Yaponiyada da bir çox şirkət işçilərə həftədə 3 gün istirahət verməyə başlayıb. Bu təcrübənin Azərbaycanda da tətbiq edilməsi bir neçə gündür ki, mətbuatda müzakirə edilir. Görəsən, Azərbaycanda iş günlərinin sayı azaldıla bilər mi? Azərbaycanın iqtisadiyyatı, əmək bazarı buna hazırdır mı?

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında bu sualları cavablandıran **iqtisadçı ekspert Pərviz Heydərov** bildirdi ki, 4 günlük iş sistemində keçid inkişaf etmiş ölkələr, o cümlədən Avropa ölkələri üçün məqbul sayılırsa da, Azərbaycan kimi ölkələr üçün indiki şəraitdə məqbul sayılmır: "Çünki 4 günlük iş rejiminə keçid bilavasitə iqtisadiyyatın inkişafı ilə bağlı olan bir məsələdir. Qanunvericilik yolu ilə kompleks şəkildə onu Əmək Məcəlləsində tətbiq etmək indiki şəraitdə real deyil. Ayrı-ayrı müvafiq strukturlarda, bu və ya digər sahibkarlar tərəfindən tətbiq edilə bilər. Ancaq dövlət tərəfindən kompleks halda qanunvericilikdə tətbiq çətin məsələdir. Çünki iqtisadiyyat o qədər inkişaf etməlidir ki, 4 günlük iş rejiminə keçilə bilsin. Bu zaman iqtisadi və texnoloji inkişaf nəticəsində iqtisadiyyatda, istehsalda insan amili minimum səviyyəyə enməlidir".

İqtisadçı ekspert onu da vurğuladı ki, Azərbaycanda həttə bayram günləri şənbə-bazar günləri ilə yanaşı düşükdə, cəmiyyətin bir sıra sahələrində problemlərin yaşanması müşahidə edilir: "Buna bankları misal çəke bilərik ki, sonradan bu məsələ bir qədər yoluna qoyuldu. İndi bayram günlərində bəzi banklar işləyir. Azərbaycanda 5 günlük iş rejimi belə iqtisadiyyat üçün ağırlıq təşkil edir. Bəzi müəssisələrdə 6 günlük iş rejimi tətbiq olunur. O səbəbdən bu məsələnin müzakirəsi hələ tezdir".

Vətəndaşların Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqası sədri Sahib Məmmədov isə hesab edir ki, Azərbaycanın əmək bazarı bu keçidə hazır deyil: "Ümumiyyətlə, region ölkələrində Rusiya, Azərbaycan, Gürcüstan üçün iş yerlərində işçinin faydalı iş əmsalını artırmaq kimi problemi hələ də durur. Bizdə işçi 8 saat işləyib, Avropa işçisinin 4 saat ərzində verdiyi məhsuldarlığı verə bilmir. İlk növbədə buna əməyin təşkili və texnoloji məsələlər mane olur. Ona görə də nə Rusiya, nə də Azərbaycanın əmək bazarı bu keçidə hazır deyil. Ola bilər ki, Rusiyanın hər hansı bir yerində, məsələn, Moskva şəhərində bu eksperiment şəklində aparılıb, amma bütöv Rusiya ilə yox. Eləcə də Azərbaycanda vəziyyət belədir. Təsəvvür edin ki, özəl sektor, qeyri-formal əmək bazarı, ictimai nəqliyyat hamısı işləyir, amma dövlət orqanları, büdcə təşkilatları, məktəblər, ali təhsil müəssisələri 4 gün işləyib, 3 gün evdə olurlar. Bu, cəmiyyətdə disbalans yaradır. Ona görə də bu, Azərbaycan üçün mümkün olmayan məsələdir".

□ Nərgiz LİFTİYEVA,
"Yeni Müsavat"

Avqustun 15-də Moskva-dan Simferopola uçmaq istəyən A321 təyyarəsinin qağayılar üzündən məcburi eniş etməsi bütün dünya mətbuatının gündəmindir. Belə ki, havaya qalxandan 1-2 dəqiqə sonra qağayının mühərrikə düşməsi nəticəsində təyyarənin əvvəlcə birinci, az sonra isə ikinci mühərriki fəaliyyətini dayandırır.

Pilotlar təyyarəni geri - Jukovsk hava limanına qaytarmaq istəyiblər, lakin məcburən liman yaxınlığındakı qarğıdalı sahəsinə eniş ediblər. 230 sərnişini olan təyyarədə 76 nəfər yüngül xəsarət alıb. Dünya mətbuatı təyyarəni idarə edən pilot heyəti, xüsusilə heyətin rəhbəri Dəmir Yusupovun hərəkətini qəhrəmanlıq kimi qiymətləndirməkdədir.

"Boeing" korporasiyasının təhlükəsizlik məsələləri üzrə mühəndisi olmuş Todd Kertis A321-in pilotlarının hərəkətini çox yüksək peşəkarlıq nümunəsi kimi qiymətləndirib: "Hadisə barədə məlumatı oxudum və hesab edirəm ki, pilotlar çox möhtəşəm reaksiya nümayiş etdirdilər".

Onun sözlərinə görə, bütün müasir təyyarələr, o cümlədən də Airbus A321 uçuş vaxtı hər iki mühərrik fəaliyyətdən qalsa belə, uçuşun təhlükəsiz enişlə başa çatmasına imkan verəcək qədər davam etməsinə şərait yaradan sistemlə təchiz olunublar: "Bu halda heyət təyyarəni uçuş-enmə zolağından 1 kilometr aralıda yerə endirməyə nail olub. Bu, o deməkdir ki, heyətin qərar qəbul etmək üçün vaxtı çox cüzi olub". Kertisin fikrincə, hadisə araşdırılan zaman faciədən qaçılmasında heyətin hərəkəti əsas faktor kimi qiymətləndirilməlidir.

D.Yusupov faktiki olaraq təyyarəni əl idarəetməsi ilə endirməyə müvəffəq olub. **Milliyyətçə tatar olan Yusupov Dəmir Qasım oğlu** Krasnoyarsk diyarının İqarka şəhərində doğulub. Dəmirin atası helikopter pilotudur. İxtisasca hüquqşünas olan Dəmir 33 yaşına qədər Samara əyalətinin Sızran şəhərində şəhər administrasiyasında hüquqşünas işləyib. Eyni zamanda, tatar muxtariyyətinin hüquqlarının müdafiəsi ilə məşğul olub. 32 yaşında uçmağa qərar verən Dəmiri yay uçuş məktəbinə çətinliklə qəbul ediblər. Lakin o, məktəbi əla göstəricilərlə başa vurub.

2013-cü ildə isə D.Yusupov Sankt Peterburq Mülki Aviasiya Universitetini əla qiymətlərlə bitirib, Ural Hava Yollarında işləməyə başlayıb. O, həmçinin aeronaviasiya sahəsində mütəxəssisdir. 41 yaşlı D.Yusupov cəmi 1 ildir gəmi kapitanıdır. İndiyədək 3 min uçuş saati yerinə yetirib.

Təyyarələri qəzalara tuş edən quş problemi: çıxış yolu varmı?

230 nəfərin həyatını qurtaran Dəmir Yusupov: "Özümü qəhrəman hesab etmirəm..."

Dəmirin köməkçisi olan ikinci pilot Georgi Murzinin də təyyarənin sağ-salamat enməsinə ciddi rolu olub. O da Yusupovla eyni universiteti bitirib. 23 yaşlı Murzin Ural Hava Yollarında 2018-ci ildən işləməyə başlayıb.

Rusiya telekanallarına müşahidə verən D.Yusupov hadisə barədə danışdı: "Uçuşa başlayandan dərhal sonra problemlər özünü büruzə verdi. Mühərrikin biri sıradan çıxdı, qərara gəldik ki, geri qayıdaq. Amma az sonra ikinci mühərrik də sıradan çıxdı. Hər iki mühərrik dayandıqdan sonra başa düşdüm ki, yeganə çıxış yolu təyyarəni mümkün qədər yumşaq formada yerə endirməkdir. Bunun üçün də qarğıdalı sahəsinə seçdim. Təkrərləri açasaydıq, onlar torpağa bataraq təyyarənin çevrilməsinə, insanların ciddi xəsarət almasına səbəb olardı. Buna görə də təkrərsiz enmə qərarına gəldik. Bunun üçün ən yaxşı yer yumşaq torpaq olan qarşıdağın əkin sahəsidir. Biz Yekaterinburqda belə hallarda təyyarəni endirməklə bağlı çoxlu təlimlər keçmişik. O təlimlərdə əldə etdiyimiz təcrübə əsasında təyyarəni sahəyə endirə bildik. İkinci pilota çox təşəkkür edirəm, mənə çox böyük kömək etdi".

D.Yusupov özünü qəhrəman hesab etmədiyini bildirib: "Özümü qəhrəman hesab etmirəm, sadəcə, yeganə az təhlükəli variantı

seçdim ki, təyyarə yanmasın, insanlar həlak olmasın. Yeni vəzifə borcumu yerinə yetirmişəm, hər bir pilot analoji hallarda təyyarəni, insanları xilas etmək üçün əlindən gələni edir".

Rusiya baş naziri Dmitri Medvedev D.Yusupov başda olmaqla, bütün təyyarə heyətini fəxri adlara təqdim edib. Maraqlıdır ki, Kırım ərazisinə uçuşlar həyata keçirən D.Yusupovun adı Ukrayna üçün arzuolunmaz şəxslər siyahısına daxil edilib.

Onu da bildirək ki, hazırda quşla toqquşma hava nəqliyyatı üçün ən böyük təhlükələrdən biri hesab olunur. Azərbaycan hava şirkətlərinin birində çalışan pilot İlqar Əliyevin "Yeni Müsavat"a verdiyi görə, bütün hava limanlarında quşlarla bağlı tədbirlər həyata keçirilir: "Hər aeroportda quşları qovan, aeroport ərazisindən uzaqlaşdırılan işçilər olur. Bizim aeroportlarda da var belə işçilər. Təyyarənin mühərriki qabaqdan havanı sovurub, arxadan buraxır. Yeni mühərrik quşu özünə doğru çəkir. Quş düşdükdə isə mühərrik qızır və yanğın, yaxud partlayış baş verir. Buna görə də havaya qalxma, ya da enmə zamanı quşların aeroport, xüsusən də uçuş-enmə zolağına böyük kömək etdi".

Mütəxəssis deyir ki,

təyyarələrin özündə quşlarla uzaqlaşdırmaq hansısa sistem quraşdırmaq mümkün deyil: "Hələ ki, bu məsələdə effektiv bir mexanizm tapılmayıb. Yalnız aeroport ərazisində quşların uçuşunun qarşısını almaq tədbirləri həyata keçirilir".

İ.Əliyevin fikrincə, A321-in pilotları təyyarəni salamat endirməklə böyük bacarıq və peşəkarlıq nümayiş etdiriblər: "Bu, çox qısa müddətdə ən effektiv qərarın qəbul edilməsi sayəsində mümkün olub. Bunu hər pilot bacarmaz".

Onu da qeyd edək ki, on il əvvələdək Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatı (İKAO) hər il dünyada quşlarla təyyarələrin toqquşmasına dair orta hesabla 5400 hal qeydə alırdı. 1988-ci ildən bəri təyyarə mühərriklərinə quş düşməsi üzündən baş verən qəzalarda 200 nəfərdən artıq insan həyatını itirib.

İKAO-nun statistikası göstərir ki, toqquşmaların 75 faizindən çoxu bilavasitə hava limanları ərazisində - ya təyyarə havaya qalxarkən, ya da eniş edərkən baş verir. Dünyada bu üzündən baş verən ən böyük beş qəzadan biri 1960-cı ildə ABŞ-da baş verib. Boston hava limanından qalxan L-188 təyyarəsi 2 dəqiqədən sonra sığırçın sürüsü ilə toqquşub. Mühərrikə girən quşlar təyyarənin Boston buxtasına düşməsinə səbəb olub. 67 sərnişin və 5 heyət üz-

vündən yalnız 10-u xilas ola bilib.

1962-ci ildə ABŞ-ın Merilend şəhəri yaxınlığında Vickers 745D Viscount təyyarəsi leylək sürüsü ilə toqquşma nəticəsində qəzaya uğrayıb, 17 nəfər ölüb. 1969-cu ildə Mahaçqala yaxınlığında havaya qalxmaq istəyən İl-14P təyyarəsinin mühərrikinə quş düşüb, pilot idarəetməni itirib və maşın dənizə düşüb və 17 nəfər həlak olub.

1988-ci ildə Efiopiya Hava Yollarına məxsus "Boeing 737" Bahar-Dara aeroportundan azca ara-

olub. Pilotlar təyyarəni geri qaytarsalar da, sərt eniş təyyarədə yanğına və 35 sərnişinin ölməsinə gətirib çıxarıb.

1996-cı ildə Eyndhoven hava limanında Belçikaya məxsus hərbi nəqliyyat təyyarəsi olan Hercules CH-06 eniş edərkən sığırçın sürüsü ilə rastlaşıb. Mühərrikə düşən quş təyyarənin hava limanında partlayaraq yanmasına səbəb olub. Nəticədə Niderland Kral Ordusunun 34 musiqiçisi və 7 heyət üzvü həlak olub, 7 nəfər isə yaralanıb.

Son illərdə hava limanla-

rında quşları uzaqlaşdırmaq üçün güclü səs dalğalarından istifadə olunur. Aviasirkətlər bunun üçün xüsusi işçilər saxlayırlar. Lakin bəzən heç bir üsul köməyə çatmır və qəzalar baş verir...

□ Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"

Bakıda azyaşlı bacı-qardaşı oğurlayan qadın tutuldu

Bakının Binəqədi rayonu, 3-cü mədən küçəsi, korpus 76 ünvanında yaşayan bacı və qardaş - 2013-cü il təvəllüdü Mirzəyeva Mələk Rahim qızı 2012-ci il təvəllüdü Mirzəyev Rəhil Rahim oğlu və itkin düşüblər.

Avqustun 15-də, günortadan sonra uşaqlar heyətdə oynayırmışlar. Həmin zaman onların anaları işdə olub. Hadisə ilə əlaqədar Binəqədi Rayon Polis İdarəsinin 43-cü Polis Bölməsinə müraciət edilib. Uşaqları görənlərdən, onların harda olması barədə məlumat olanlardan 055-904-99-99 nömrəsinə zəng etmələri xahiş olunur (Report).

İtkin düşən bacı-qardaşın oğurlandığı iddia olunur. Bu iddianı APA-ya açıqlama verən itkin düşən uşaqların anası Çiçək Abbasova səsləndirib. O qeyd edib ki, uşaqların oğurlanmasına dair şübhələri barədə polisə də məlumat verib: "Bundan iki gün əvvəl işlədiyim kafeyə bir qadın gəldi. Onun yanında azyaşlı uşaq var idi. Adını Gözəl kimi təqdim edən həmin qadın ac olduğunu bildirdi. Onu kirayədə yaşadığım evə apardım, yemək verdim. Onlar gecəni bizdə qaldılar. Mən səhər işə gedəndə qadın hələ bizdə idi. Axşam evə qayıdanda gördüm ki, uşaqlarım yoxdur. Dərhal hadisə ilə bağlı polisə məlumat verdim. Uşaqlarımın həmin qadın tərəfindən oğurlanmasından şübhələnirəm. Övladlarımızın tezliklə sağ-salamat tapılacağına ümid edirik".

Qəzet çapa gedərkən məlumat gəldi ki, ictimai təhlükəli əməldə şübhəli bilinən 1993-cü il təvəllüdü Nargilə Quliyeva tutularaq istintaqa təhvil verilib. Onun barəsində adam oğurluğu maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

“Economist” jurnalı bu həftəki sayında Türkiyənin “İraq Şam İslam Dövləti” qaçqınları və ailələrinin ölkəyə qayıdışı ilə bağlı atdığı addımlara dair məqalə yayımlayıb. Məqalə İstanbulda yaşayan Süheylə və Lütfü cütlüyünün 5 uşağının 2015-ci ildə İŞİD-ə qatılmasının ardınca başlarına gələnlər barədədir.

Məqalədə yazılıb: “...Süheylə o günü çox dəqiq xatırlayır. Uşaqlarını axşam yeməyinə dəvət etmişdi və ən balaca oğluna ən sevdiyi yeməyi hazırlayırdı. Amma o, gəlmədi. Dörd qızı da onun kimi. Heç birinin telefonuna zəng çatmayanda o və əri Lütfü başa düşdü ki, nələrsə baş verib. Uşaqlarının izini tapmaları üçün polisə qaçdılar. Uşaqlar cənuba gedirdilər. Bir ay sonra Süheylənin qızlarının biri zəng edib. O və qardaşları - ən balacası 18, ən böyüyü 25 yaşında idi. Suriyaya getmiş və İŞİD-ə qoşulmuşdular”.

Məqalədə eyni zamanda yazılıb ki, Süheylə və Lütfü cütlüyünün 3 qızı iki ildir ki, həbsdədir, dördüncüsünün isə bir oğlan uşağı dünyaya gətirdikdən iki ay sonra xəstəxanada öldüyü qeyd edilir. Qardaşları Yasindən iki ildir ki, xəbər ala bilmirlər. Bu yay cütlük İraqdakı nəvələrindən ikisinə qovuşub, uşaqların birinin 1, digərinin 2 yaşında olduğu, Türkiyəyə çatdıqları zaman xəstə olduqları bildirilir.

“Türmələrdə 500 türk, 700 xarici İŞİD dəstəkçisi var”

Məqalədə ailənin dindar olduğu deyilir. Süheylə və Lütfü cütlüyü uşaqlarının necə radikallaşdığını bilmir, amma evdən çıxandan sonrakı bir ay ərzində böyük bir dəyişiklik yaşadıklarını danışır. Məsələn, qızları baş örtüyü taxmaqdan vaz keçib, qara çarşab taxmağa başlayıb. Oğulları isə saqqal saxlayıb, İraq və Suriyadan elan edilən xəlifəlikdən ən yüksək səviyyədə danışmağa başlayıblar. Lütfü deyir ki, uşaqları məntiqlə hərəkət etmirdilər, sanki xəstəlik kimi idi”.

Məqalədə Suriyadakı daxili müharibənin əvvəlindən etibarən ən azı 2 min türkün İŞİD-ə qatıldığı bildirilir. Bu insanlardan yüzlərinin müharibədə öldüyü qeyd edilir. Bəziləri isə hətta Türkiyədə bombalı aksiyalar təşkil edib. Məqalədə Türkiyədə 2015-2017-ci illərdə

İŞİD-ə qoşulanların acı sonluğu

Terror şəbəkəsindən zərər çəkənlərinin yeni dosyesi üzə çıxıb

baş tutan bombalı aksiyalarda 300 nəfərin həyatını itirdiyi qeyd edilir. “Bombalı hücumları təşkil edənlərin çoxu türk idi” deyilir.

İŞİD-in beyinlərini yuyub ölümə göndərdiyi intihar döyüşçülərinə “Cənnətə giriş pasportu” verdiyi ortaya çıxıb. Musavat.com xarici mediaya istinadən xəbər verir ki, İraqın Mosul, Suriyanın isə Raqqa şəhərlərində İŞİD-lə bağlı aparılan əməliyyatlar zamanı terror təşkilatının üzvlərinin beynini yuyub, onlara cənnət vəd etdiyi saxta pasportlar ortaya çıxıb.

İŞİD-in intihar bombacılarına verdiyi pasportda isə aşağıdakılar yazılıb: “Bu pasportun sahibi sadəcə cənnətə gedə bilər. Pasport sahibi cəhənnəmə səfər edə bilməz”.

Hər hansı adın yer almadığı pasportun digər xanalarında isə aşağıdakılar yazılıb:

Ad: Müsəlman
 Ata adı: İslam
 Ana adı: Takva
 Doğulduğu yer: Dünya
 Peşə: Dünyaya islamı yaymaq
 Keçərli olduğu yer: Cən-

nət (Vətən)

Avropalılar bu təşkilata necə qoşulur?

Bu mövzunun ən maraqlı detalı isə heç şübhəsiz ki, avropalı qadınların sözügedən təşkilata qoşulmasıdır. Məsələn, təkə İngiltərədən son bir neçə ayda 60 nəfərə yaxın gənc xanımın Türkiyə üzərindən Suriyaya keçərək İŞİD-ə qatıldığı təxmin edilir. Bu qadınlar Suriyaya çatan kimi ABŞ, Avstriya, Fransa, Hollandiya, Kanada, Norveç və İsveç kimi Avropa ölkələrindən gələn qadınlarla görüşürlər. Bu işdə sosial şəbəkələrin təsirinin böyük olduğu məlumdur. İslami həyat tərzini və cihadı qatılmağı idealizə edən və İŞİD təbliğatı aparən internet saytları gənc xanımlara Suriyaya getmək mövzusunda yardım edir. Əvvəllər Suriyaya müsəlman qadınlar əsasən İŞİD tərəfindən döyüşən həyat yoldaşlarının yanına gəldilər. İndi bir çox gənc qız Qərbi ölkələrini tərk edərək, Yaxın Şərqi islamçılara qoşulmağa yollanırlar. Ölkələrini tərk edən qızlar 14-15 yaş arasındadırlar və onlar əsasən Suriyaya islamçılarla evlənib onlara

uşaq doğmağa yollanırlar. Məlumatda qeyd olunur ki, radikal islamçılara (əsasən İŞİD-ə) qoşulan qızların 90 faizini Fransa vətəndaşları təşkil edir. Əldə olunan məlumatlara görə, 63 Fransa vətəndaşı olan qız Yaxın Şərqi yollanıb. Britaniya ekspertləri bildirlər ki, Birləşmiş Krallıq vətəndaşı olan təxminən 50-yə yaxın qız İŞİD-ə qoşulub.

Statistika isə göstərir ki, təkə Almaniyadan İŞİD-ə qoşulmaq üçün gedən 378 “şəhid xanım”ın böyük əksəriyyətini miqrant ailələrin qızları təşkil edir. Cəmi 54 qız İslamı qəbul etmiş alman olub. Onların təxminən üçdə biri isə 21-25 yaşlarındadır. İŞİD-ə qoşulan qızların cəmi 12 faizi “radikallaşmadan” öncə iş yerlərinə sahib olublar. Amma bu işli-güclü xanımların da əksəriyyəti qeyri-leqal bizneslə məşğul imişlər. Böyük əksəriyyəti təhsilini ya orta, ya ali məktəb mərhələsində yarımçıq saxlayıb.

Qızların 60 faizi ən azı bir dəfə məhkum olunub. Onlar əsasən zorakılıq, oğurluq və ya narkotik alverinə görə həbs ediləblər. İŞİD-ə qoşulan qadınları əsasən gənc,

savadsız və perspektivsiz adlandırmaq olar.

“Bir çox gənc alman Almaniya vətəndaşı olmasına baxmayaraq, bu ölkədə özünü marginal, cəmiyyətdən təcrid olunmuş hiss edir. Onlar öz ölkələrində özlərinə heç bir perspektiv görmür, əksinə, özlərini uğursuz hesab edirlər. Dünya mətbuatı, qəzet və televiziya demək olar ki, hər gün İslam dövlətinin uğurları barədə yazır. Ona görə də İŞİD-ə qoşulan qadınlar “cihadı qoşulsam,

Onları inandırırırlar - “o biri dünyada” ən böyük mükafat səhindir...

Maraqlıdır, milyonlarla gənc insan eyni depressiv atmosferdə yaşadığı halda, niyə onlardan bəziləri intihar komandası olmağa qərar verir? “Canlı bomba” halına gələndə nələrdən təsirlənir və hansı psixoloji təzyiqlər hiss edirlər?

İntihar terrorizminin altında “şəhid olma” inancı dayanır. “Adət-ənənələrlə” yetişən dindar insanlar “o biri dünya” ilə bağlı vədlərə daha asan inanırlar. İnancları bu: “Ən bö-

uğur qazanaram, bütün dünya mənim haqqımda danışar” deyər düşünlər”. Bunu da almaniyalı psixoloqlar bildirlər.

Bu təşkilata qoşulanların çoxunun əsas funksiyası həm də canlı bomba olmaqdan ibarətdir. Təl-Əviv Universitetinin professoru Ariel Merari 50-dən artıq “canlı bomba” barədə sosial araşdırma aparıb. Araşdırmada nə ortaqlıq, nə də patoloji bir şəxsiyyət özəlliyi üzə çıxarılıb. Amma bütün qatillərdə ən önəmli oxşarlıq onların heç diqqət cəlb etməmələri olub. Ağrıla gələn sual isə “onlar da sizin, bizim kimi insanlardırmıdır”. Xarici görünüş etibarilə elədir. Amma onların ortaq psixoloji durumu var: “Narsist” bir ruh halı, “uc nöqtələrdə yaşamağı sevməsi”, intihar öncəsi sindroma düşmələri... Terror təşkilatları qurbanları seçən zaman sentimental, spontan qərarlar verməyi sevən, təsir altına düşən tiplərə üstünlük verirlər. Bundan başqa, onların cəmiyyətdə özlərinə yer tapa bilməyən tiplər olması arzu ediləndir. Aksiyacıların içində özünü fəda etmə, bir qəhrəman olma duyğusu ön plana çıxır. Bundan başqa, ciddi şəkildə sosial təzyiqlər də yaddan çıxarmaq olmaz. Təzyiqlərin ana xətti aşağıdakı kimidir: “Bunu həyata keçirmədiyiniz zaman qrupun içində hörmət görən bir insan kimi yaşama şansınız yoxdur”.

yük mükafat onların olacağı, həm cənnətdə, həm də öldükdən sonra Yer üzündə, qəhrəman mərtəbəsinə yüksələcək, ölümsüz olacaqlar”...

Onları necə hazırlayırlar - sən terrorçu olmalısən ki...

Terror aksiyasından öncə “canlı bomba”ların motivasiya olmaları üçün narsist yaralarını deşirlər, varlıqlarının təhlükə altında olduğu təkrar-təkrar vurğulanır. Bununla da daxillərində şiddətli bir hücumçu potensialı yaradılır. Sözügedən şəxslərin şüuraltına isə bu fikir yeridilir: “Sən bu aksiyanı həyata keçirməsən, burada da insan kimi hörmət görməyəcəksən. Amma bunu həyata keçirsən, özünü qəhrəman kimi tarixə salacaqsən”.

Beyinyuma texnikasına “düşünməni dayandırma ritualı” da daxildir. Onlar qrup halında bir araya gəlib, toplu andlar içir, yaxşı və ya pis olmasından asılı olmayaraq bəzi sözləri xor halında saatlarla odlu-alovlu şəkildə təkrarlayırlar. Bu tədbirləri tez-tez təkrarlamaqla düşünmə qabiliyyətini də aşağı salırlar. Fərdə ən kiçik bir tərəddüd gördükləri zaman qrup mənəvi təzyiqlər təbiiq edir, “hamımız birimiz, bizim hamımız üçün” janrında nitqlər söyləyirlər. Bununla da həmin şəxsin utanması və özünü günahkar hiss etməsi təmin olunur. Sonda da şəxs “qorxaq” damğasını yeməkdənsə ölümü tərcih edir.

□ Sevinc TELMANQIZI, “Yeni Müsavat”

MÜSAVAT

Son səhifə

N 170 (7340) 17 avqust 2019

Bunları bilirdinizmi?

- * "İspaniya" "dovşanlar torpağı" kimi tərcümə olunur.
- * Palıd qozasının yetişməsi üçün 50 il vaxt lazımdır.
- * Çirkli qar təmiz qardan tez əriyir.
- * Arıların 5 gözü olur.
- * Dinamitin hazırlanmasında yer fındığından istifadə olunur.
- * Tarixdə ilk odekolon taun xəstəliyinə qarşı profilaktik vasitə kimi istifadə edilib.
- * Las-Veqas kazinolarında saat olmur.
- * Qarışqa digər canlılarla müqayisədə ən böyük beyinə malikdir. Təbii ki, bədən ilə müqayisədə.
- * Məşhur nağıl yazarı Hans Xristian Anderson demək olar ki, bir sözü belə savadlı yazı bilmirmiş.
- * Bazar ertəsi günləri 25% bel travması və 33% ürək tutması halları daha çox baş verir.
- * Hər gün dünyada orta hesabla 33 yeni məhsul buraxılır, bunların 13-nü isə oyuncaqlar təşkil edir.
- * Orta hesabla insan həyatının iki həftəsini işıqfurun rəngini dəyişməsinə gözləməyə sərf edir.
- * İnsan çay içməyə daha tez vərdiş edir, nəinki narkotikə.
- * Tualet kağızı 1857-ci ildə icad edilib.
- * Ağcaqanadları yenicə banan yemiş insanın ətri cəlb edir.
- * Xokkey şaybasının atılma sürəti saatda 160 km. çata bilər.
- * Orta statistik hesabla bankomat il ərzində 250 dollar səhv hesablayır - müştərilərinin xeyrinə.
- * İl ərzində insan qabırğası 5 milyon dəfə hərəkət edir.
- * Dəvədəlləyi yeganə həşəratdır ki, başını çevirə bilir.
- * Dünyada baş verən 7 oğurluqdan yalnız birinin üstü açılır.
- * Dünyanın heç bir dilində dizin arxa hissəsinin adını verən bir söz yoxdur.
- * ABŞ əhalisinin yalnız 55%-i Günəşin ulduz olduğunu bilir.
- * Son 4 min il ərzində insan hər hansı yeni heyvan növünü əhlilləşdirməyib.
- * Dünyada hər 2 dəqiqədən bir zəlzələ baş verir.
- * Normal insanın yuxuya getməsi üçün orta hesabla 7 dəqiqə vaxt tələb olunur.

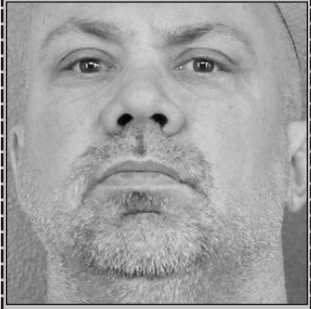
Çox qəhvə içənlərin xərcəng riski azalır

Qərb alimlərinin qəhvə ilə bağlı kəşfləri isə yetərincə gözlənilməzdir: 40 yaşından sonra gün ərzində azı 4 fincan qəhvə içən qadınların 40%-i döş xərcənginə az tutulurlar. Əgər zərif cinsin nümayəndələri bu xəstəliyə xüsusi meyillidirsə (bəzi qadınlara BRCA1 xüsusi geni irsi keçir və xərcəngi qaçılmazdır), sutkada 6 fincan qəhvə xərcəngin inkişaf riskini 3 dəfə azalda bilər.

Qəhvə qara ciyərdə xərcəng riskini 2 dəfə azaldır. Dərində və yoğun bağırsaqlarda, həmçinin qadınlarda yumurtalıqlarda xərcəngin inkişafına əngəl yaradır. Qəhvə diabet və Parkinson xəstəliyinin də inkişafını əngəlləyir. Bununla belə, qəhvəni birmənalı şəkildə faydalı məhsullarla çətin ki, bir sərəya qoymaq mümkün olsun. Ən kəskin mübahisələr iki problem ətrafındadır: qəhvə-ürək-damar sistemi və qəhvə-hamiləlik. Bəzən belə xəbərlər yayılır ki, qəhvə təzyiği artırır, ürək xəstəliklərinə şərait yaratır, hamiləlikdə döln düşməsi riskini çoxaltır və s. Lakin məsələ heç də sadə deyil. Və yaxud məsələ şəxsiyyətdədir - daha doğrusu, bu risklər hər bir şəxsin kofeinə fərdi reaksiyasından asılıdır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Qadına minlərlə mesaj yolladığı üçün həbs olundu

ABŞ-ın Florida ştatında bir kişi tanışına minlərlə mesaj yolladığı üçün həbs olundu. Bu haqda "The Sun-Sentinel" saytı xəbər verib. Qadın iddia edir ki, 5 apreldən etibarən bu mesaj seli başlamış. Əslində isə həmin vaxta qədər onlar bir neçə dəfə bir-biri ilə görüşüblər və demək olar ki, danışmayıblar. Amma qadın dostu olan Nelsona şikayətindən sonra xəbərlər daha çox gəlməyə başlayıb.

12 gün boyunca kişi qadına 12 min mesaj yollayıb. Həmin mesajlarda ciddi təzyiqli və seksual məzmunlu sözlər olub. "Sən və mən bir yerdə öləcəyik" - bu məktublardan birində belə yazılıb. "Sənin həyatına girecək yeganə kişi mən olacam" - digər bir məktubda isə belə qeyd var.

Aprelin 13-də isə Nelson öz qurbanının qohumlarının evi qarşısında eşyalarını qoyub. Beş gündən sonra o, aeroportdan park qəbzinin fotosunu ona göndərərək, aşağıdakıları yazıb: "Mən təyyarələri partladacam ki, öz həqiqiliyimi sənə sübut edirəm".

Nelsona cinayət işi açılıb. O, başqa bir insana israrlı mesajlar yazmaqda və onun həyatına təhlükə törətməkdə ittiham olunub. Bundan başqa, o, daha bir qadını təqib etməkdə ittiham olunur.

İnsan sürətlə arıqlayırsa, bunlar baş verir

Kəskin arıqlama orqanizmin hormonal fonuna çox mənfi təsir edir. Qadınlarda menstrual dövr pozula bilər və ya menstruasiyalar tamamilə kəsilə bilər. Qalxanvari vəzinin və böyrək üstü vəzilərin fəaliyyəti pozula, ürək-damar sistemində müxtəlif pozulmalar inkişaf edə bilər. Təzyiq gah qalxır, gah da düşür, ürək nahiyəsində ağrılar olur, insanı tez-tez təkrarlana baş ağrıları və başgicəllənmələr narahat edir. Bundan başqa, sürətli arıqlama nəticəsində immun sistemi çox kəskin şəkildə zəifləyir.

Bu səbəbdən hətta yüngül soyuqlama və ya infeksiya ağır xəstəliyin inkişafına təkan verə bilər. Həmçinin immunitetin zəifləməsi in-

sanda olan xroniki xəstəliklərin kəskinləşməsinə səbəb ola bilər. İmmun sisteminin kəskin zəifləməsi fərdində insanda hətta xərcəng xəstəliyi inkişaf edə bilər.

Sürətli arıqlama sinir sisteminin vəziyyətinə də olduqca mənfi təsir edir. İnsan əsəbi, gərgin olur, depressiyaya düşür, onun yuxusu tə-

mamile pozula bilər. İnsanda anoreksiya kimi ağır psixiki pozulma inkişaf edə bilər. Anoreksiyadan (iştahsızlıq - red.) əziyyət çəkən insan hətta çox arıq olduqda özünü kök hesab edir, qida qəbulundan imtina edir, qida qəbul etdikdən sonra özünü zorla qusdurur və s. Ağır anoreksiya insanın ölümünə səbəb ola bilər.

Canavar parkdakı iki ailəyə hücum etdi

Kanadanın milli parkı olan Banfda yatan turistlərə canavar hücum edib. Bu barədə CBC News xəbər yayıb. "Bu, qorxu filmindən bir mənərəni xatırladı" - Eliza Rispoli bu olayı belə xatırlayır. O, həmin vaxt əri və iki uşağı ilə birlikdə palatada gecələyirmiş. Onun sözlərinə görə, əri canavarın yolunun üstündə dayanıb və onları müdafiə edib. "Mən bədənimdə uşaqları qorudum. Ərimə əlindəki dəmir alətlərlə canavarın hücumundan qorunmağa çalışırdı. Amma canavar Mettdən qorunmağa çalışırdı. Mənsə var gücümle qorunurdum".

Səs-küyə Rəss Fini və onun Nəhayət, canavarı ərazidən uzaqlaşdırmaq mümkün olub. Canavarla çarpışma zamanı Mett Rispoli əlindən və ayağından bir neçə yara alıb. Bundan sonra "Kanada parkları" agentliyinin əməkdaşları canavarı hadisə yerindən bir neçə kilometr aralıda öldürüblər.

İsveçli ailələr buna görə dalaşır

İsveçli ailələr buna görə dalaşır

İsveç alimləri evli cütlüklərin ciddi yox, olduqca gülməli səbəblərə görə dava etdiklərini üzə çıxarıb. Məlum olub ki, cütlüklər təkcə hamam, duş vərdişlərinə görə ildə 312 dəfə dava edirlər. Bura hamamda daha çox qalmaq, hamamdan çıxandan sonra oranı təmizləməmək, üzünü qır-xan kişinin tüklerini yerə tökməsi, yaş dəsmalı yatağın üstünə atmaq... daxildir.

Araşdırma nəticəsində cütlüklər arasındakı davaların başlıca səbəblərinin bunlar olduğu üzə çıxıb: diş pastasının ortadan sıxılması, yorğanı çəkmək, hamamda uzun müddət qalmaq, xoruldamaq, qayınana təzyiqli, geyim formasına müdaxilə, uşaqları məktəbdən kimin götürəcəyi sualı, həyat yoldaşının maşını idarə etmə forması, qohum-əqrəbə ziyarətləri, diqqət azlığı, daim film seyr etmək, alış-veriş, pul, hazırlamaq üçün qarşı tərəfi uzun müddət gözlətmək.

Təsisçi: Rəuf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.050